

STAJERSKI GOSPODAR

ERSCHEINT JEDEN SAMSTAG

Uredništvo in upravnishvo: Marburg a. d. D., Badgasse 6 - Marnchna: leino RM 4.80, polleino RM 2.40, zetrleino RM 1.20

I. Jahrgang

Marburg a. d. Drau, Samstag, 11. Oktober 1941

Nr. 29

Sredina sovietske fronte prebita!

Več sovjetskih armad v prostoru okrog Vjasme popolnoma obkoljenih
Obkoljene armade so zapisane uničenju - Velika nemška zmaga ob
Azovskem morju - Položaj Leningrada je postal brezupen

V preteklem tednu je zabeležila vojna kronika nove, sijajne podvige nemške vojske in zaveznikov na vzhodni fronti. Trije veliki momenti štrlijo iz vsega vojnega valovanja in dogajanja na vzhodu: obkolitev več sovjetskih armad v prostoru okrog Vjasme, 200 kilometrov pred Moskvo, nova zmaga nad boljševiki ob Azovskem morju in brezupnost položaja Leningrada. V teku teh ogromnih operacij pa je nemško letalstvo skoro nepretrgoma bombardiralo Moskvo, Leningrad, Harkov in druga važna mesta, železniške naprave, tovarne, skladišča, zbirališča čet, položaje itd. Povsod, zlasti pa v Ukrajini, so nemške in zavezniške čete sovražniku ozko za petami in mu ne dajejo prilike za odmor ali za koncentracije v svrhu protinapadov.

Boljševiki so v Leningradu izvedli pretekli četrtek več poskusov k prodoru jeklenega nemškega obroča, ki se nahaja okrog trimilijonskega mesta. V to svrhu so uporabili tudi neki oklopni vlak. Vsi poskusi sovjetov so se v nemškem ognju izjalovili s krvavimi izgubami za boljševike.

Nemška bojna letala so v noči na pretekli petek zelo uspešno bombardirala vojaške naprave v Moskvi in neko važno orožarno blizu Harkova. Nemška artilerija je medtem neprestano obstreljevala Leningrad ter je zlasti uničevala industrijska področja. Nemške granate so prav tako povzročale razdejanja v kronstadtski luki ter v Oranienbaumu pri Leningradu.

Kakor je bilo razvidno iz ponedeljkovega poročila vrhovnega poveljstva nemške vojske, so bile vse napadalne akcije izvedene preteklo nedeljo, izredno uspešne. Zapadno od Leningrada so poskusili boljševiki izkrcanje svojih čet, pri čemer jih je podpiral ogenj kronstadtskih utrd, obenem pa tudi ladijske in obalne baterije. Napad je bil gladko odbit.

Ravno tako so se izjalovili napadi,

ki jih je poskusil sovražnik, da bi razbil obkoljevalni obroč nemških čet. Sovražnik je imel pri tej priliki težke krvave izgube. Izkranci deli sovjetskih čet so bili uničeni in deloma ujeti. Več transportnih ladij, napolnjenih s sovjetskimi vojaki, je bilo potopljenih. Pri tej priliki je bilo uničenih 22 tankov, med njimi sedem najtežjih. Težak udarec je prizadejalo nemško letalstvo boljševikom z uničenjem kolodvora v Harkovu, kjer se steka nič manj kot osem železniških prog. V Leningradu je razdejanje nepopolno. Neka tvornica, v kateri je 30.000 delavcev izdelovalo tanke, je bila uničena do fundamenta. Življenje v Leningradu je postalo obupno, ker se jekleni obroč nemške in finske vojske vedno bolj zožuje.

Bojna letala so v noči na ponedeljek uspešno bombardirala neko luko v Azovskem morju ter neko važno želez-

niško križišče zapadno od Moskve, prav tako pa tudi vojaške naprave v Leningradu.

V teku napovedanih ogromnih operacij se je vršila v prostoru severno od Azovskega morja velika bitka. Nemške in zavezniške čete so zasledovale poraženega sovražnika. Oklopne in motorizirane čete so se pri tem globoko zarile v umikalne kretnje sovražnika. Pri tem je bil ujet štab 9. sovjetske armade. Njen poveljnik je pobegnil z letalom.

Zapadno od Leningrada so boljševiki poskušali ponovno izkrcanje svojih čet, pa tudi ta poskus se je ponesrečil. Večina ladij je bila potopljena, izkrcane čete pa so bile popolnoma uničene.

Nemško letalstvo je tudi v noči na 7. t. m. napadlo z bombami neko orožarno v Rostovu in vojaške naprave v Moskvi in Leningradu.

V sredo, dne 8. oktobra, je objavilo nemško vrhovno poveljstvo sledečo, velpomembno posebno vest: »Medtem ko so v Ukrajini napadalne in zasledovalne operacije v polnem teku, je dovedel dne 2. oktobra pričetni prodor v sredini vzhodne fronte do nove vrste ogromnih uničevalnih bitk. Samo v prostoru okrog Vjasme je obkoljenih več sovjetskih armad, ki so neizprosno zapisane uničenju.

Nemško letalstvo je medtem v držnih poletih bombardiralo za boljševiško fronto transportne poti z najtežjimi bombami. Več železniških vlakov je bilo uničenih ali poškodovanih. V noči na sredo je letalstvo znova bombardiralo vojaške naprave v Moskvi in v Leningradu.

V držnem zaletu je neka nemška oklopna divizija, ki so jo podpirale italijanske, madžarske in slovaške čete, prodrla vzhodno od Dnjepopetrovska do Azovskega morja ter je odrezala možnost umika 9. sovjetski armadi, ki je bila pri Melitopolu frontalno pora-

Das Moskauer Vorfeld

Pred popolnim zlomom boljšeševikov

**FÜHRERJEV velik govor o bodočih svetovno-zgodovinskih dogodkih
Tok dogodkov odloča slej ko prej samo Nemčija - Val navdušenja in
pritrjevanja Führerjevim besedam**

Führer je prišel pretekli petek za par ur v Berlin, kjer je imel v slavnostnem okviru v takozvanem Sportpalastu velik govor, namenjen vsemu nemškemu narodu. Pri tej priliki je podal Führer sijajen obračun o zmagovitem prodiranju nemške vojske, obenem pa je napovedal odločitve, ki bodo veljale za bodočih sto let. Končno je Adolf Hitler naročil vsem Nemcem, naj zbero v akciji za zimsko pomoč (Winterhilfswerk) vse svoje gmotne sile v podporo fronte. Samo tedaj, ako si bo nemški narod sam pomagal, mu bo pomagal tudi Bog, ki še ni nikdar pomagal lenuhom in strahopetcem.

Berlinčani so sprejeli Führerja pri njegovem prihodu z nepopisnim navdušenjem. V Sportpalastu je najprej minister Dr. Goebbels podal poročilo o zimski pomoči za leto 1940-1941. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je zbral nemški narod v tem letu 916 milijonov in 240.000 RM za zimsko pomoč. V prejšnjem letu je znašala prostovoljna zbirka 681 milijonov RM. Med ljudstvom je bilo prodanih 422 milijonov znakov zimске pomoči. Ko je minister razčlenil po podatkih to ogromno in edinstveno socialno delo nemškega ljudstva, je Führer — burno pozdravljen — povzel besedo k izvajanjem, ki so jih navzoči od časa do časa prekinili z burnim pritrdjevanjem. Ob največji tišini je pričel nato Führer svoj sledeči govor:

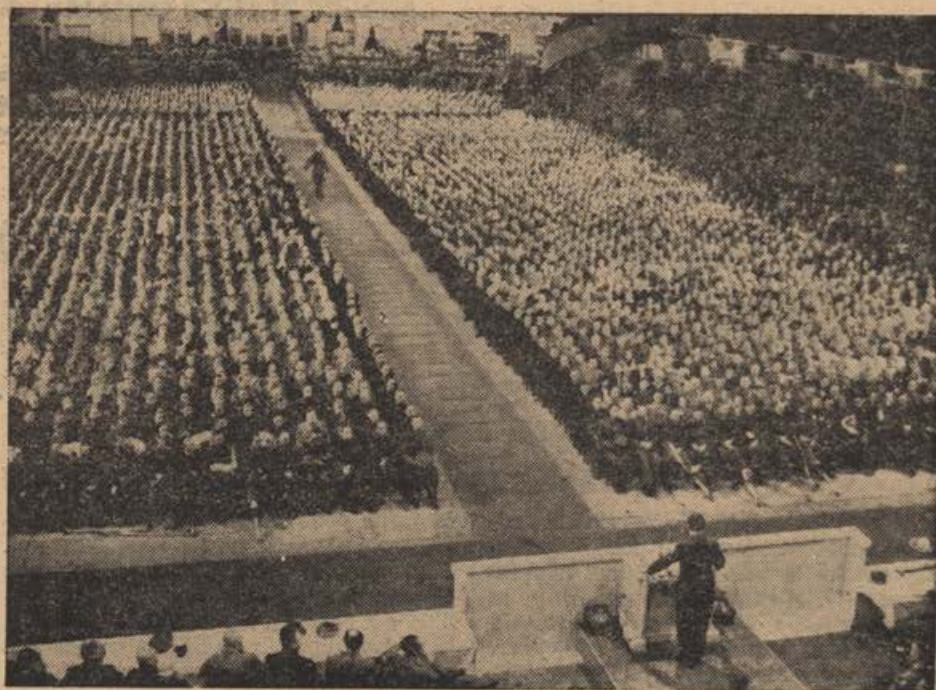
»Ako govorim po dolgih mesecih pred vami, potem se to ni zgodilo radi tega, da bi odgovoril enemu izmed tistih državnikov, ki se čudijo, zakaj sem tako dolgo molčal. (Veselosť.) Znamci bodo nekoč odtehtali in ugotovili, kaj je bilo v teh treh in pol mesecih težje: ali Churchillovi govori ali moje dejanje. Prišel sem danes med vas, da bi spregovoril kratke uvodne besede k akciji za zimsko pomoč.

Nove operacije v ogromnih izmerih

Tokrat sem prišel zelo težko v vašo sredino, ker se v teh urah razvija na naši vzhodni fronti nova vojna operacija kot silen dogodek. (Burno pritrdjevanje.)

žena. Obenem so nemške in romunske sile pričele z zasledovanjem sovražnika z zapadne strani. Nekemu hitremu odredu Waffen-SS je uspelo vzdolž Azovskega morja priti do Berdjanska, kjer se je združil z oklopnimi odredi, ki so prodrli s severne strani. Tako je bilo obkoljenih tesno šest do sedem sovražnih divizij, ki stoje tik pred svojim uničenjem. Slabim odredom poraženega sovražnika, ki se skuša umikati proti Rostovu, je Waffen-SS prišla do Mariapola v hrbet.

Ta operacija je že 48 ur v gigantskih

Weltbild (M)

Blick in den Berliner Sportpalast während der Führer-Rede

izmerih v teku. Pomagala bo zlomiti sovražnika na vzhodu. (Nov val burnega navdušenja.)

Govorim v imenu milijonov, ki se v tem trenutku borijo ter vas in s tem domovino pozivam, da prevzamete k vsem ostalim bremenom tudi v tem letu dodatno breme zimске pomoči.

Od 22. junija se vrši boj za resnično svetovno-zgodovinsko odločitev. Obseg in daljnosežnost tega dogodka bodo izmerili šele znanamci, ki bodo ugotovili, da je s tem pričelo novo razdobje. Pa tudi te borbe nisem hotel. Od januarja 1933, ko mi je Previdnost izročila vodstvo Reicha, sem imel pred očmi cilj, ki je bil bistveno zarisani v programu naše Nationalsocialistične stranke. Temu cilju se nisem nikdar izneveril, mojemu programu se nisem nikdar odpovedal. Trudil sem se z notranjo obnovo naroda, ki je po vojni, katero je izgubil po lastni krivdi, obžaloval najgloblji padeč svoje zgodovine. Že to je bila velikanska naloga! S to nalogo sem pričel v trenutku, ko so se ob njej razbili vsi poskusi drugih, v kolikor niso verjeli v možnost izvedbe takega programa.

Kar smo ustvarili v teh letih mirnega obnovečnega dela, je bilo edinstveno. Za mene in moje sodelavce je včasih žalitev, da se moramo baviti z demokratičnimi ničlami, ki še ne morejo pokazati niti ene same velike storitve v svojem življenju.

Jaz s svojimi sodelavci nisem potreboval vojne, da bi na ta način ovekovečil naša imena. Zato bi že bila skrbela dela miru, in sicer zelo izdatno. In razen tega še nismo stali na koncu našega stvariteljnega dela, temveč na marsikaterem področju šele ob pričetku. Tako se je posre-

čila notranja sanacija Reicha pod najtežjimi okoliščinami. Vsekakor je treba v Nemčiji prehraniti 140 ljudi na enem kvadratnem kilometru. Ostalemu svetu je lažje. Kljub temu smo mi naša vprašanja rešili, medtem ko je demokratični svet doživljal na teh vprašanjih svoja razočaranja.

Cilji Nemčije

Naši cilji so bili sledeči: Prvič: notranja konsolidacija nemškega naroda. Drugič: Nemška ravnopravnost na zunaj. Tretjič: Zjedinenje nemškega naroda in s tem vzpostavitev naravnega stanja, ki je bilo skozi stoletja zgolj umetno prekinjeno.

S tem, moji dragi sonarodnjaki, je bil tudi naš zunanji program že v naprej zarisani in so bili potrebni ukrepi v naprej določeni. Nikakor pa ni bilo s tem rečeno, da bi bili kadarkoli stremeli za vojno. Samo eno je bilo izven dvoma: da se pod nobenim pogojem ne bomo odrekli vzpostavitvi nemške svobode in s tem predpogojem za zopetni nemški vzpon. Iz te miselnosti sem svetu predložil celo vrsto predlogov. Ne bom jih ponovil, saj to opravljajo dnevno moji časniški sodelavci.

Kolikor predlogov sem najsi tudi stavil glede razorožitve in glede ustvaritve novega, pametnega gospodarskega reda —, so bil vsi ti predlogi odklonjeni, in sicer bistveno s strani onih, ki očitno niso verjeli, da bi zamogli v mirnem delu rešiti lastne naloge in tako ostati na krmilu.

Kljub temu nam je polagoma in v letih mirnega dela uspelo ne samo izvesti notranje reforme, temveč tudi načeti zjedinenje nemškega naroda ter ustvariti Veliko Nemčijo. Milijone nemških sonarod-

njakov smo privedli v njih pravo domovino ter postavili teži njih števila kot politični faktor moči Reichu na razpolago. V tem času sem pridobil število zaveznikov na čelu z Italijo, s čije državnikom me veže osebnost, tesno in čvrsto prijateljstvo, pa tudi napram Japonski so se naši stiki stalno izboljševali. V Evropi smo imeli razen tega celo vrsto narodov in držav, ki so nam ohranjali stalno simpatijo in prijateljstvo, zlasti Madžarska in nekatere nordijske države. Pridružili so se jim še drugi narodi, žal ne tisti narod, ki sem ga v svojem življenju največ vabil, t. j. Anglijo. Angleški narod sicer ne nosi odgovornosti zato v celoti, toda tu je par ljudi, ki so vsak poskus sprave sabotirali s podporo mednarodnega sovražnika sveta, ki ga poznamo vsi, t. j. mednarodnega židovstva. Tako žal ni uspelo spraviti Anglije in predvsem angleškega ljudstva v tisto zvezo z Nemčijo, ki sem jo pričakoval. Radi tega je prišel — prav tako kakor l. 1914 — dan, ko je morala pasti trda odločitev. Vsekakor se jaz tudi tega nisem ustrašil.

Krivda vojnega hujskača Churchilla

Bilo mi je jasno: ako ni bilo mogoče pridobiti angleškega prijateljstva, je bilo bolje, da je sovraštvo Anglije zadelo Nemčijo v trenutku, ko sem se še nahajal na krmlju Reicha. (Burno pritrdjevanje.) Ako potem mojih ukrepov in moje ustrezljivosti ni bilo mogoče pridobiti tega angleškega prijateljstva, je bilo to prijateljstvo za vse čase izgubljeno.

Preostalo ni nič drugega kot borba, jaz sam pa sem hvaležen usodi zato, da zamašem voditi to borbo sam. (Dolgo trajajoče, burno pritrdjevanje.) Radi tega sem tudi prepričan, da s temi možmi zares ni mogoč nikak sporazum. To so blazni norci, ljudje, ki že deset let ne poznajo nobene druge besede kot »Hočemo zopet vojno z Nemčijo!«

Kajti v letih, ko sem se trudil priti do sporazuma pod vsemi okoliščinami, je klical gospod Churchill venomer: »Hočem imeti svojo vojno!« (Burno ogorčenje.) Sedaj jo ima! (Burno odobravanje.) In vsi njegovi sohujskači, ki niso vedeli nič drugega govoriti kakor o »dražestni vojni« in ki so si l. septembra 1939 medsebojno čestitali k tej bodoči »dražestni« vojni, so se medtem menda že naučili drugače misliti o tej vojni. (Novo, burno pritrdjevanje.) Ako še ne vedo, da ta vojna ne bo prav nič dražestna za Anglijo, bodo vse to tekom časa tako sigurno spoznali, kakor stojim na tem mestu! (Novo navdušenje poslušalcev.)

Boj med resnico in lažjo

Tem vojnim hujskačem ne samo Starega, temveč tudi Novega sveta, je uspelo potisniti Poljsko v ospredje. Poljski so na zvit način pripovedovali, da prvič Nemčija ni to, kar sama zatrjuje, in da je drugič podana garancija pravočasne pomoči pod vsemi okoliščinami. To je bil čas, ko Anglija še ni moledevala po svetu za pomoč, temveč je še velikodušno vsakomur obljubljala pomoč. To se je med tem časom že bistveno spremenilo. (Burno odobravanje.) Sedaj ne čujemo več, da je Anglija to ali ono državo zavlekla v vojno z obljubo, tej državi pomagati, temveč slišimo, da Anglija moleduje po svetu, naj ji pomagajo v njeni vojni. (Znova je izbruhnil vihar navdušenja.)

Jaz sem takrat ravno Poljski stavil predloge, o katerih moram reči sedaj, ko so vzeli dogodki proti naši volji drugo

smer, samo sledeče: Bila je Previdnost, ki je takrat onemogočila sprejetje mojega predloga. Previdnost je že vedela, zakaj ni smelo biti tako. Danes vem to tudi jaz in mi vsi vemo isto. Zaroti demokratov, židov in prostozidarjev je torej uspelo pred dvema letoma vreči najprej Evropo v vojno. Odločiti je moralo orožje. Od tistega časa se vrši borba med resnico in lažjo. In kakor vedno, bo tudi v tej borbi koncem koncev zmagała resnica.

Nasprotniki so bili zaporedoma poraženi

Z drugimi besedami: Naj angleška propaganda skupno s svetovnim židovstvom in s svojimi demokratskimi hujskači še toliko laže, historičnih dejstev ne bodo spremenili. Dejstvo historičnega pomena je, da Angleži ne stoje v Nemčiji, da druge države niso osvojile Berlina, da niso prodrele proti zapadu ali vzhodu. Zgodovinska resnica je, da je Nemčija v teku dveh let vrgla enega sovražnika za drugim na tla. (Burno navdušenje in odobravanje je pri teh besedah odmevalo po dvorani. Culi so se vzklikati: »Dafür danken wir unserem Führer!«)

Jaz tega niti nisem hotel. Takoj po prvem merjenju sil sem jim zopet ponudil svojo roko v spravo. Bil sem sam vojak in vem, kako težko je izvajevati zmage in koliko krvi in bede, pomanjkanja in žrtve je z vojno zvezano. Mojo roko so še bolj surovo odbili. Medtem smo pa doživeli, da je služil vsak moj mirovni predlog vojnemu hujskaču Churchillu zato, da je izjavil ogoljufanim narodom, češ, to je dokaz nemške slabosti. To da je dokaz, da se ne moremo več boriti in da stojimo takorekoč pred kapitulacijo. Vsled tega sem si premislil, hoditi še enkrat po tej poti.

Odločitve za nadaljnjih sto let!

Preril sem se do spoznanja: tu mora priti do popolnoma jasne odločitve, in sicer svetovnozgodovinske odločitve za nadaljnjih sto let.

V stalnem stremljenju, omejiti obseg vojne, sem se leta 1939 odločil za nekaj, kar ste smatrali zlasti stari tovariši kot najtežje, kar sem moral sprejeti kot človeško ponižanje: poslal sem svojega ministra v Moskvo. To je bilo najbridkejše premagovanje mojih občutkov, toda v trenutkih, ko gre za blagor milijonov drugih, ne smejo odločati čustva. Poskusil sem sporazum. Vi veste sami najbolje, kako pošteno in odkritosrčno sem se držal teh obveznosti. Naš tisk ni takrat pisal niti ene vrstice proti Rusiji in tudi na naših zborovanjih nikdo ni več črnil o boljše-vizmu. Žal se druga stran že od vsega početka ni držala sprejetih obvez. Posledica tega dogovora je bilo izdajstvo, ki je dovedlo do likvidacije vsega evropskega severovzhoda. Vi sami veste, kako nam je bilo pri srcu, ko smo morali gledati dušitev malega finskega naroda. Jaz sem molčal. Kako nas je zadelo, ko so bile premagane baltične države, more premeriti le tisti, ki pozna nemško zgodovino in ki ve, da ni tam niti enega kvadratnega kilometra, ki ga nemško pionirsko delo ne bi bilo rešilo za evropsko kulturo in civilizacijo. Kljub temu sem tudi v tem slučaju molčal. Šele tedaj, ko sem od tedna do tedna imel vedno večji občutek, da je Sovjetska Unija pričakala njen trenutek za poseg proti nam, sem smatral tudi z moje strani mojo zaskrbljenost kot pravilno. To je bilo v trenutku, ko smo

(Scherl)

Nerwundete als Ehrengäste bei der
Führerkundgebung

imeli v Vzhodni Prusiji komaj tri divizije, medtem pa so sovjeti imeli zbranih že 22 divizij. Ob naši meji je istočasno nastalo eno vzletišče za drugim, divizija za divizijo se je premikala iz velikanske Sovjetije ob naših mejah. V zgodovini namreč ni opravičila za zmote, opravičilo namreč, ki bi obstajalo iz poznejše izjave: »Ničesar nisem videl in tega tudi nisem verjel.« Ko stojim na čelu Nemčije, se čutim odgovornega za nemški narod, za njegov obstanek, za njegovo sedanjost in — kolikor mogoče — tudi za njegovo bodočnost.

Bil sem prisiljen k obrambnim ukrepom. Bili so čisto obrambnega značaja. Vsekakor se je že v avgustu in septembru preteklega leta izcimilo spoznanje: spopad na zapadu z Anglijo, ki bi bil predvsem vezal celokupno nemško letalstvo, ni več bil mogoč, kajti v hrbtu je stala država, ki se je dnevno vedno bolj pripravljala za napad v takem trenutku. Kako daleč so segale njene priprave, smo vsekakor spoznali šele sedaj v polni obsegu. Hotel sem takrat ponovno razjasniti ves problem in sem radi tega povabil Molotova v Berlin. Stavil mi je znane štiri pogoje: Prvič: Nemčija mora dokončno dovoliti, da izvede Sovjetska Unija likvidacijo Finske, ki da jo baje ogroža. Nisem mogel drugače in sem odbil to zahtevo. Drugo vprašanje se je tikalo Romunije. Bilo je vprašanje, ali bi ščitila nemška garancija Romunijo tudi proti Sovjetski Uniji. Tudi v tem slučaju sem ponovil mojo že dano besedo. Nikakor ne obžalujem, da sem to storil (Burno odobravanje.), kajti tudi v Romuniji sem našel v osebi generala Antonescu moža časti, ki je tudi s svoje strani slepo držal dano besedo. (Novo, burno pritrdjevanje.) Tretje vprašanje se je nanašalo na Bolgarijo. Molotov je zahteval pravico vzpostavljanja sovjetskih garnizij v Bolgariji, da bi tako izvrševal nad to državo rusko garancijo. Kaj to pomeni, smo že doznali v slučajih Estonske, Letonske in Litavske v dovoljni meri. Tu sem se mogel sklicati na to, da je taka garancija pač odvisna od želje tistega, na

kategora se naj ta garancija nanaša. O taki želji pa mi ni bilo nič znanega. Moral bi se tedaj informirati in s svojimi zavezniki posvetovati. Četrto vprašanje se je nanašalo na Dardanele. Ako Molotov skuša sedaj to zanikati, se temu dalje ni prav nič čuditi. Če jutri ali pojutrišnjem ne bo več v Moskvi, bo bržčas tudi tajil, da ni več v Moskvi. (Več minut je donela ogromna dvorana samega navdušenja.)

Konflikt z boljševiki

neizogiben

Molotov je postavil te zahteve, jaz pa sem jih odklonil. Moral sem jih odkloniti in sem si bil takoj na jasnem, da je treba največje previdnosti. (Navdušeno pritrdjevanje, vmes pa klici »Wir danken unsem Führer!«) Od tistega časa sem zelo skrbno opazoval Sovjetsko Unijo. Vsako divizijo, ki smo jo opazili, smo vestno zabeležili ter odgovorili z vestnimi protukrepi. Položaj je bil že v maju tako za temnen, da ni bilo nikakega dvoma več o tem, da ima Sovjetija namen, napasti Nemčijo pri prvi priliki. Proti koncu meseca maja so se ti momenti zgostili že tako, da ni bilo nikakega dvoma več o tem, da ni več bilo mogoče zavrniti misel na grozeč spopad na življenje in smrt. Moral sem takrat vedno molčati, kar mi je bilo zelo težko. To mi pa morda ni bilo tako težko napram domovini, ki je morala koncem koncev razumeti, da pridejo trenutki, ko ni mogoče govoriti, ako se noče spraviti vsega naroda v nevarnost. (šumeče pritrdjevanje.) Mnogo težje je bilo molčati napram mojim vojakom, ki so stali — divizija za divizijo — na vzhodnih mejah Reicha in niso prav vedeli, kaj se je prav za prav spremenilo in ki so morali nekega dne že morda nastopiti k težki, morda najtežji borbi vseh časov. In ravno radi njih nisem smel govoriti. Če bi bil le najmanje črhnil, bi to ne bilo spremenilo odločitve gospoda Stalina, toda možnost iznenadenja, ki mi je ostala kot poslednje orožje, bi bila tedaj odpadla. (Burno odobravanje.) Vsaka taka napoved in celo vsak migljaj bi bil zahteval življenje stotisočev naših tovarišev. (Novo, navdušeno pritrdjevanje.)

Molčal sem radi tega tudi v trenutku, ko sem se končno odločil za prvi korak s svoje strani. Ako vidim, da je nasprotnik nameril puško, ne bom čakal, dokler bo sprožil. V tem slučaju bom raje sam in prej sprožil petelina. (Pritrdjevanje.) Bila je to — danes lahko govorim — najtežja odločitev mojega življenja. Vsak tak korak odpre vrata, za katerimi se skrivajo le skrivnosti in šele poznejši svet ve natančno, kako je prišlo in zakaj se je zgodilo.

Tako se more človek le v notranjosti znati s svojo vestjo, zaupati na svoj narod, na lastno skovano moč orožja in končno — kar sem preje mnogokrat dejal — prositi Boga, naj blagoslovi tistega, ki je sam pripravljen in voljan, boriti se sveto in požrtvovalno za svoj obstanek.

Najtežja borba

svetovne zgodovine

22. junija je pričela ta najtežja borba svetovne zgodovine. Minulo je nekaj več kot tri in pol mesecev in tako morda danes ugotoviti sledeče: Doslej je šlo vse po načrtu. (Nov val navdušenja.) Karoli sta posamezni vojak ali četa doživela na iznenadenjih — vodstvu ni bil ves ta čas niti za sekundo izvit iz rok zakon določanja. (Burno pritrdjevanje po vsej dvorani.) Nasprotno: Do današnjega

dne je vsaka akcija potekla tako načrtno kakor nekdanj na Poljskem, pozneje proti Norveški, končno proti zapadu in na Balkanu. (Množica je znova burno pritrdjevala Führerjevimi izvajanjem.)

In še nekaj moram na tem mestu ugotoviti: Zmotili se nismo niti glede smeri naših načrtov, niti glede vrline in edinstvenega junaštva nemških vojakov, niti najmanj se tudi nismo zmotili glede kakovosti našega orožja. (Novo burno pritrdjevanje.) Nismo se zmotili glede brezhibnega funkcioniranja celokupne naše frontne organizacije, niti glede obvladovanja gigantskih prostorov za fronto in tudi ne glede nemške domovine. V eni stvari pa smo se zmotili: Niti slutili nismo, kako gigantske so bile priprave tega sovražnika proti Nemčiji in Evropi in kako velika je bila nevarnost. Za las smo se umaknili uničenju ne samo Nemčije, temveč cele Evrope.

To lahko rečem danes v vaši sredini. (Več minut trajajoče, viharno navdušenje in pritrdjevanje.) Spregovoril sem šele danes, ker danes lahko rečem, da je ta sovražnik že zlomljen in da se ne bo več dvignil. (Zopet nov val silnega navdušenja iz hvaležnosti do Führerja.)

Evropa rešena

velike nevarnosti

Tu se je proti Evropi zbrala sila, o kateri — žal — večina ljudi ni imela pojma. Mnogi še danes o tem ničesar ne slutijo. To bi bil zares drugi mongolski naskok novega Džingiskana. Da je bila ta nevarnost odstranjena, se imamo zahvaliti predvsem hrabrosti, vztrajnosti in požrtvovalnosti naših nemških vojakov. (Burno pritrdjevanje.) Prav tako pa tudi žrtvam vseh drugih, ki so korakali z nami. Tokrat je res šlo nekako evropsko prebujenje preko te celine.

Na severu se bori Finska — pravi narod junakov! (Burno pritrdjevanje.) V svojih velikih prostorih je čisto popolnoma sama, navezana zgolj na lastno moč, hrabrost in žilavost. Na jugu se bori Romunija. Ta dežela se je z občudovanja vredno naglo rešila iz ene izmed najtežjih državnih kriz, in sicer pod prav tako hrabrim in odločnim možem. S tem smo obsegli vso daljavo te ogromne fronte od Belega do Črnega morja. In v teh prostorih se borijo nemški vojaki, v njihovih

vrstah in poleg njih pa Italijani, Finci, Madžari, Slovaki, Hrvatje že prihajajo, Spanci pravkar posegajo v bitko, Belgijci, Holandci, Danci, Norvežani, celo Francozi so se podali v to veliko fronto oziroma bodo kmalu v njej. (Navdušeno pritrdjevanje.)

Načrtni potek operacij

Potek tega edinstvenega dogajanja vam je, v kolikor leži za nami, v velikih obrisih znan. Tri armadne skupine so nastopile v boj. Ena izmed teh skupin je imela nalogo, nalomiti sredino. Eno krilo je prešlo nalog, udariti proti Leningradu, drugo krilo pa je imelo napasti Ukrajino. Te prve naloge so bile bistveno rešene. Nasprotniki so v tem času ogromnih svetovno-zgodovinskih edinstvenih bojev pogostoma govorili: »Zakaj se sedaj nič ne dogodi?« V resnici se je vedno kaj zgodilo.

Ravno zato, ker se je nekaj dogajalo, nismo mogli govoriti. (Dolgo trajajoče, burno pritrdjevanje.) Če bi bil jaz angleški predsednik vlade, bi pod takimi okoliščinami morda tudi vedno govoril, ker se tam nič ne dogaja. Toda ravno v tem je razlika. Moji sonarodnjaki, jaz moram to danes pred celim nemškim narodom izgovoriti: Dostikrat nismo mogli govoriti. Pa ne morda zato, ker ne cenimo dovolj visoko nepretrgane storitve naših vojakov, temveč zato, ker nismo hoteli dajati sovražniku informacije o situacijah, ki se jih je sprilo njegove skrajno slabe poročevalske službe zavedal čestokrat šele par dni ali tednov pozneje. (Burno navdušenje poslušalcev.) To sem dal objaviti v poročilu vrhovnega nemškega poveljstva, da so nemška vojna poročila istočasno poročila resnice. (Novo navdušenje.) Ako izjavlja kak zateleban angleški pisnik, da je treba počakati še potrdila, izjavljam, da so bila poročila vrhovnega nemškega poveljstva že točno potrjena. Saj ne more biti nobenega dvoma več, da smo zmagali mi na Poljskem in ne Poljaki, akoprav je angleški tisk zatrdjeval nekaj drugega. Nobenega dvoma tudi ne more biti o tem, da sedimo mi na Norveškem in ne Angleži. Nobenega dvoma tudi ne more biti, da smo v Belgiji in Holandiji mi uspešno odrezali in ne Angleži. Nobenega dvoma tudi ne more biti, da je Nemčija premagala Francijo in ne narobe. Prav tako tudi ne more biti nikakega dvoma, da smo v Grčiji mi in ne Angleži ali Novozelandski, tudi na Kreti niso oni, temveč mi.

Potemtakem je povedalo poročilo nemškega vrhovnega poveljstva resnico in ne ... (Konec stavka je utonil v viharnem navdušenju množice.)

In sedaj tudi na vzhodu ni drugače. Po angleški verziji smo doživeli tam v treh mesecih poraz za porazom. Toda mi stojimo 1000 kilometrov onstran naših mej, stojimo vzhodno od Smolenska, stojimo pred Leningradom in tudi na obali Črnega morja. Mi stojimo pred Krimom in ne morda Rusi ob Rheinu. (Burna veselost.) Ako so sovjeti doslej trajno zmagovali, potem so svoje zmage zelo slabo izkoristili. Vsekakor so po vsaki zmagi korakali 100 do 200 kilometrov nazaj, morda radi tega, da bi nas zvalili v globino njihovega prostora. V ostalem govore številke o veličini te borbe.

Mnogo jih je med vami, ki ste se udeležili svetovne vojne. Vi veste, kaj se pravi zbirati ujetnike in istočasno priboriti nadaljnjih sto kilometrov.

Število ujetnikov je sedaj naraslo na 2.5 milijonov sovjetskih Rusov. (Veliko navdušenje.) Število zaplenjenih ali uničenih, to-

Südukraine und Krim

rej pri nas se nahajajočih topov, znaša sedaj že okrog 22.000, število uničenih ali zaplenjenih tankov znaša 18.000, število uničenih in sestreljenih letal pa 14.500. Za našimi četami se nahaja prostor, ki je dvakrat tako velik kakor je bila Nemčija, ko sem l. 1933 prevzel nje vodstvo. Ta prostor je štirikrat tako velik kakor Anglija. Zračna črta, ki so jo prekorakali nemški vojak, znaša skoraj povsod 800 do 1000 kilometrov. To je zračna črta. V pohodnih kilometrih pomeni to šestkrat dvojno dolžino, in to na gigantski dolžini fronte nasproti sovražniku, ki ga ne tvorijo ljudje, temveč živali, bestije. (Veliko ogorčenje.) Sedaj smo videli, kaj je boljše izveden napravil z ljudmi. Domovini ne moremo pokazati slik, ki so nam na razpolago. To je najgroznejše, kar si morejo izmisliti človeški možgani. Imamo nasprotnika, ki se bori na eni strani z živalsko krvoločnostjo, na drugi strani pa iz strahopetnosti in bojazni pred svojimi komisarji. To deželo so spoznali naši vojaki po skoraj 25-letnem obstanku boljše izvede. Sigurno je eno: kdor je bil tam in kdor je še samo v eni gubi srca bil komunist, najsi je to bilo samo v ideološkem smislu, je prišel popolnoma ozdravljen nazaj. O tem ste lahko prepričani. (Burno odobravanje.)

»Raj delavcev in kmetov« sem vedno pravilno slikal. Po končani vojni bo pet do šest milijonov vojakov potrdilo, da sem govoril resnico. To bodo priče, ki jih bom lahko priklical. Korakali so po cestah tega raja. V bednih kočah tega raja niso mogli živeti, ker ne gredo vanje, ako ni nujno potrebno. Videli so notranjo ureditev tega raja, ki ni nič drugega kot ena sama orožarna na račun življenjskega standarda ljudi. To je bila orožarna proti Evropi!

Edinstvene vojaške storitve

Proti temu brutalnemu, poživljenemu nasprotniku z njegovo ogromno oborožitvijo so izvojevali naši vojaki svoje ogromne zmage. (Viharno pritrdjevanje.) Nimam besedi, s katerimi bi zamogel dovolj oceniti njih dejanja. Kar stalno doprinajajo v pogledu na hrabrost in neizmernost naporov, si ni mogoče predstaviti. Bodisi, da gre za naše oklopne divizije, motorizirane čete, našo artilerijo, ali pionirje, letalce, lovce, sturmoglavce, bojne letalce, posadke naših podmornic, planinske lovce na severu, za našo Waffen SS — vsi so enaki, nad vsemi pa je — in to hočem posebej poudariti — v svojih storitvah nemški infanterist, nemški mušketir! (Viharno navdušenje.) Prijatelji, tam imamo divizije, ki so od spomladni korakali do 3000 kilometrov peš, imamo številne divizije, ki so prehodile do 2000 kilometrov. To je lahko izgovoriti. Ako se govori o bliskoviti vojni, potem zaslužijo ti vojaki, da se imenuje njih storitve bliskovite. V zgodovini jih še pri njihovih pohodih ni nihče prekosil, k večjemu nekateri angleški polki pri svojem umiku. (Viharno veselost.)

Tu imamo nekatere zgodovinske bliskovite umike, ki so te akcije prekosili v pogledu hitrosti. Pri tem pa ni šlo za velike daljave, ker so se držali že iz previdnosti obale. Nočem sramotiti nasprotnika, hočem samo pravičnost, ki jo zasluži nemški vojak, ki je izvršil nenadkritljiva dela.

Z njim pa tudi vse organizacije, čijih možje so danes delavci in obenem vojaki. Kajti v tem ogromnem prostoru je danes skoro vsakdo vojak. Vsak delavec je obenem vojak. V vsem tem področju mora vsakdo izvršiti svojo službo z orožjem. To je velikansko področje. Kar se ustvarja za to ogromno fronto, je v svojem bistvu

ravno tako ogromno kakor storitve na fronti. Nad 25.000 kilometrov ruskih železnic je zopet v prometu, nad 15.000 kilometrov ruskih železnic je bilo spremenjeno na nemško širino tira. Veste, dragi sonarodnjaki, kaj se to pravi?

To pomeni, da je bila največja razdalja v bivši Nemčiji, med Stettinom in bavar-skimi gorami, torej črta v dolžini 1000 kilometrov, v petnajstkratni izmeri spravljena na nemško širino tira. (Burno odobravanje.)

Kaj to stane znoja in naporov, si domovina niti predstavljati ne more. Za vsem tem stoje delovni bataljoni delovne službe, naših organizacij, zlasti pa organizacije Todt, nadalje organizacije našega Berlinčana Speera, in vsi drugi, ki jih oskrbujejo. V tej naši gigantski fronti stoji naš Rdeči križ, stojijo sanitetni častniki, sanitetno osebje, sestre Rdečega križa, ki se vsi žrtvujejo. In za to fronto se gradi že nova uprava, ki bo skrbela za to, da bodo ta ogromna področja za slučaj daljšega trajanja vojne koristila nemški domovini in našim zaveznikom. Njih korist bo ogromna in nikdo naj ne dvomi, da ne znamo organizirati teh področij.

Fronta se zahvaljuje domovini

Ako sem vam v kratkih potezih orisal edinstvene storitve naših vojakov in vseh tistih, ki se danes na vzhodu borijo ali delajo, potem želim izraziti domovini tudi zahvalo fronte. Zahvalo naših vojakov za orožje, ki ga je skovala domovina, to izvrstno in izbrano orožje, zahvalo za municijo, ki je je v primeri s svetovno vojno danes v izobilju. To je danes samo še transportno vprašanje. Poskrbeli smo v tem pogledu tako, da moram sredi te gigantske materialne vojne ustaviti nadaljnjo produkcijo na mnogih področjih, ker vem, da sedaj ni več nobenega nasprotnika, ki ga s sedanjimi količinami municije ne bi mogli zdrobiti.

Ako citate v časopisih nekaj o gigantskih načrtih drugih držav o tem, kaj mislijo storiti, in ako slišite tedaj nekaj o milijardah, potem se spomnite na to, kaj vam bom sedaj povedal:

1. V službo našega boja smo tudi mi postavili ves kontinent. 2. Mi ne govorimo o kapitalu, temveč o delovni sili. To delovno silo smo vpostavili stodoletno. 3. Ako ne govorimo o teh stvarih, ne pomeni to, da ne storimo ničesar.

Prav dobro vem, da vedo drugi vse bolje kot mi. Gradijo tanke, ki so nepremagljivi. Ti tanki so hitrejši od naših, njih oklopi so boljše od naših, njih topovi so prav tako boljše od naših in tudi ne rabijo bencina. (Viharno pritrdjevanje in salve smeja.) Toda v borbi smo jih še vedno sestrelili in to je tisto, kar je odločilno. Gradijo tudi čudežna letala. Kaj napravijo, je vse čudežno, nepojmljivo, pa tudi tehnično nepojmljivo. Toda nimajo še aparatov, ki bi mogli prekositi naša letala. In letala, ki danes pri nas lete in streljajo, niso tista letala, s katerimi bomo leteli in streljali prihodnje leto. Mislim, da to zadostuje vsakemu Nemcu. Vse drugo bodo poskrbeli naši izumitelji, naši nemški delavci in delavke. (Viharno pritrdjevanje.)

Ves narod v borbi

Za to fronto žrtvovanja, smrtne hrabrosti in žrtvovanja življenja stoji fronta domovine, fronta, ki jo tvorijo mesta in podeželja, milijoni nemških kmetov, ki jih po večini nadomeščajo starčki, mladoletniki ali žene, ki vsi izpolnjujejo do najvišje

mere svojo dolžnost. Milijoni in milijoni nemških delavcev delajo neprestano. Njih storitve so občudovanja vredne. Nad vsemi pa je zopet nemška žena, nemško dekle, ki nadomestujeta milijone mož, ki se nahajajo na fronti. Res lahko rečemo: prvič v zgodovini je ves narod v boju, deloma na fronti, deloma v domovini.

Ako pa to izgovorim, se mi nudi kot staremu nacionalsocialistu iz tega nujno spoznanje: spoznali smo dva ekstrema. Na eni strani vidimo kapitalistične države, ki odklanjajo svojim narodom z lažmi goljufijami najnaravnejše pravice do življenja, ki razun tega računajo samo s svojimi finančnimi interesi in ki so pripravljene vsak čas, za to žrtvovati milijone ljudi. Na drugi strani vidimo komunistični ekstrem, državo, ki je prinesla milijonom in milijonom ljudem nepopisno bedo in ki žrtvuje tudi srečo vseh drugih samo svojemu nauku.

Bodoča socialistična država

Iz tega izhaja v mojih očeh za nas samo ena obveznost: stremeti bolj kot kedaj poprej k našemu nacionalnemu in socialnemu idealu. O eni stvari si moramo biti na jasnem. Ko bo ta vojna nekoč končana, jo je dobil nemški vojak, ki je prišel iz kmetij, tvornic itd. in ki v svoji celoti tvori maso našega naroda. To vojno je dobila nemška domovina z milijoni delavcev in delavk, kmetov in kmetic. Dobili so jo ustvarjajoči ljudje v pisarnah in v poklicih.

Vsi ti milijoni delovnih ljudi so vojno dobili in na te ljudi mora ta država biti izključno usmerjena. (Navdušeno odobravanje.)

Ko bo ta vojna končana, se bom povrnil iz nje kot še bolj fanatičen nacionalist kakor sem bil poprej. (Viharno navdušenje.)

Ravno tako bo pri vseh drugih, ki so poklicani k vodstvu, kajti v tej državi ne vlada princip takozvane enakosti, kakor v Sovjetiji, temveč načelo pravičnosti. Kdor je poklican kot voditelj, bodisi politično, vojaško ali gospodarsko, nam je vedno enako vreden. Ravno tako vreden nam mora biti pa tudi tisti, brez čigar sodelovanja bi bilo vsako vodstvo le prazno nehanje in miselno igračkanje. In to je odločilno. Nemški narod je lahko ponosen, saj ima najboljše politične voditelje, najboljše vojskovodje, najboljše inženjerje, gospodarstvenike in organizatorje, ima pa tudi najboljšega delavca in najboljšega kmeta. (Viharno odobravanje.) Zliti vse te ljudi v eno samo skupnost, je bila nekoč naloga, katero smo si postavili kot nacionalsocialisti. Ta naloga nam je danes jasnejša kot kedaj poprej.

Nekoč se bom vrnil iz te vojne z mojim starim strankinim programom, čegar izpolnitev se mi zdi sedaj še važnejša kot prvega dne. (Burno odobravanje.)

Velika skupnost žrtvovanja

To spoznanje me je tudi danes privedlo za prav kratek čas semkaj, da bi spregovoril nemškemu narodu. V akciji za zimsko pomoč se mu nudi zopet prilika, dokazati duha te skupnosti. Kar žrtvuje fronta, se sploh z ničemer ne more povrniti. Pa tudi to, kar žrtvuje domovina, mora izdržati nekoč kritiko zgodovine. (Novo burno navdušenje po vsej dvorani.)

Potrebno je, da ve vojak na fronti, da skrbi domovina za vsakega zaostalega in da mu pomaga po najboljši volji. To mora vedeti in to mora biti tako, da se bo tudi to domovino nekoč častno imenovalo mimo ogromnih storitev na fronti. Vsakdo

(PK. Otto-Weltbild)

Tod und Vernichtung in der großen Umfangsschlacht. In mustergültiger Zusammenarbeit vernichteten Stuka-Verbände Panzer und Schützen den bolschewistischen Gegner, der aus den Kesseln auszubrechen versuchte

Od zmage do zmage

Srca vsega nemškega naroda so zadrhtela od radosti, ko je sporočilo vrhovno vodstvo nemške vojske vsemu svetu dne 8. oktobra velepomembno vest, da je pričel 2. oktobra v sredini nemške fronte nemški prodor, ki je dovedel do nove vrste ogromnih uničevalnih bitk. Samo v prostoru okrog Vjasme je zajetih več sovjetskih armad, ki so zapisane neizprosnemu uničenju. S tem ogromnim prodorom na srednjem odseku boljševiške fronte se bo izpolnila tista usoda boljševiške oborožene sile, ki jo je napovedal Führer v svojem velikem govoru. Nemška vojska, prekaljena v vseh dosedanjih odlomkih evropske vojne, se je ovenčala znova

ve, kaj mu je storiti v tem času. Vsaka žena in vsak mož mora vedeti, kaj se od posameznika s pravom zahteva in kakšna je njih obveznost.

Če greste na cesto in če dvomite, ali bi dali še enkrat ali ne, tedaj pogledajte samo malce na stran: Morda boste srečali enega ali drugega, ki je dal mnogo več kakor vi za Nemčijo. (Viharno odobranje.)

Samo tedaj, ako bo ves ta nemški narod ena sama skupnost žrtvovanja, lahko upamo in pričakujemo, da nam bo Previdnost pomagala tudi za naprej. Bog še ni nikdar pomagal lenuhu, on ne pomaga niti strahopetcu, na noben način pa ne pomaga tistemu; ki si sam noče pomagati. Tu velja v vsej veličini načelo: »Narod, pomagaj si sam in tedaj ti tudi Bog ne bo odklonil svoje močile«

z nevenljivo zmago. Naša srca drhtijo od radosti, ko vidimo, da se izpolnjuje zakon določevanja, ki je v rokah Führerja, njegovih slavnih vojskovodij, častnikov in vojakov. Kar se dogaja na vzhodni fronti, ni več vojna, temveč sodni dan. Bog, ki ga je priklical Führer v svojem velikem govoru, je blagoslovil nemške in zavezniške armade, ki izvršujejo s Führerjevo voljo tudi božjo voljo. Führer je v svojem petkovem govoru, ki ga je imel v berlinskem Sportpalastu, točno napovedal popolni zlom boljševiške armade. V tem govoru, ki ga prinašamo v današnji številki v celoti, je s proroško vidovitostjo izjavil, da je ta sovražnik že na tleh in da ne bo več vstal. Te besede je izustil največji vojskovodja vseh časov premišljeno in previdarno na podlagi dejstev. Adolf Hitler ne potrebuje reklamnih uspehov. Njegova z večno slavo ozarjena vojska hiti od zmage do zmage in izpolnjuje tako točko za točko njegovega velikega programa. Boljševiki so namerali pahniti vso Evropo v brezno krvi in bede, da bi koncem koncev trijumfiral na razvalinah te celine židovsko-marksistična zver. Kako strašne so bile materialne priprave boljševizma za uničenje evropske kulture in civilizacije, nam je predložil Führer v svojem velikem govoru, s ka-

terim je bila boljševiškim armadam napovedana smrtna obsodba.

Da so se boljševiške nakane izjavile, se imamo zahvaliti vsi Evropejci brez razlike samo Adolf Hitlerju, ki je sam priznal, da je bila njegova odločitev za napad na prežajočo rdečo vojsko in najboljše orožje na svetu, njegovem dosedanjem življenju. Führer se je zavedal ogromnega obsega naloge, ki jo bo morala prevzeti nemška vojska. Führer je vedel, da ima najboljše vojskovodje, najboljše vojake in najboljše orožje na svetu, zato je tvegala prvi udarec 22. junija edinole v zavesti, da je boljševike možno poraziti samo z iznenadenjem. V svoji dalekovidnosti in v točnem odtehtanju sil, s katerimi je razpolagala sovjetska vojska ob pričetku te vojne, je hotel Führer po možnosti shraniti svoje vojake. Zgodovina je priča, da je Führer v svojih vojnih načrtih imel vedno prav in tako je bilo iznenadenje tisti veliki bat, s katerim je Adolf Hitler udaril Stalino-ve maršale dne 22. junija tako silovito po glavi, da se v prvi zmedbi sploh niso več znašli. To prvo zmedo je nemško vojno vodstvo sijajno izkoristilo. Nič ni pomagal srditi odpor boljševikov, kajti nemška vojska je bila že v pogonu in tako je hitela preko ogromnih ravan, rek in močvirij od zmage do zmage.

Nemška poročevalska služba je čestokrat molčala disciplinirano — tudi to je Führer poudaril v svojem globokem govoru —, da ne bi pomagala z označevanjem zavzetih pozicij sovražniku, ki v teh štirih mesecih čestokrat sam ni vedel, kje se nahajajo njegove divizije in brigade. Kadar je molčala nemška poročevalska služba, je govorilo nemško orožje. Nemški molk so bedaki angleške propagande napačno tolmačili kot slabost ali kot zastoje na fronti. Zibali so se v prijetnih sanjah o pozicijski vojni, toda nemški generali so medtem, ko je bila kijevska obkoljevalna bitka končana, pripravljali že drug in še hujši udarec: sunek v srce vzhodne fronte.

Ves svet je danes priča, da Führer ne napoveduje ničesar, kar se pozneje ne zgodi. To ni bila nikdar njegova navada. Ko je obljubil nemškemu narodu, da bo raztrgal okove versailleske pogodbe, so se mu po svetu smejali vsi politični nevedneži. Medtem je izpolnil Adolf Hitler toliko točk svojih napovedi, da se je spričo njegovega zadnjega govora začela tresti tudi angleška lažipropaganda, ki že spregleduje zgodovinsko katastrofo največjega zaveznika Anglije. Anglija ima na vesti sedaj tudi

„Moj dragi prijatelj Stalin!“

Roosevelt je naslovil na šefa rdečih krvnikov posebno poslanico - Bedak Roosevelt še vedno upa na zmago boljševikov ter jim obljublja vso podporo

Berlin, 8. oktobra.

Iz najboljšega vira se je doznalo besedilo poslanice, ki jo je izročil vodja ameriške delegacije na moskovski konferenci, Harriman, Stalinu. Poslanica se glasi:

»Moj dragi prijatelj Stalin!

To pismo Vam bo izročil moj prijatelj Harriman, ki sem ga pooblastil kot voditelja naše moskovske delegacije. Gospod Harriman je dober poznavalec vaših vprašanj in bo storil vse, kar mu je mogoče, da se bodo moskovska pogajanja uspešno zaključila. Harry Hopkins je na dolgo poročal o svojih uspešnih in zadovoljivih obiskih v zunanjem ministrstvu. Ne morem Vam povedati, kako globok je vtis, ki so ga na nas napravile sto-

ritve hrabre sovjetske armade. Našli bomo pripravna pota za material in opremo, ki je potrebna za borbo proti Hitlerju na vseh frontah, vključljivo sovjetsko fronto. Pri tej priliki Vam izražam moje upanje, da bodo Vaše armade končno premagale Hitlerja ter Vam zagotavljam, da sem v največji meri odločen, prispevati potrebno materialno pomoč.

Vaš prijateljsko udani

Franklin D. Roosevelt.«

To pismo Roosevelta svojemu »dragemu prijatelju Stalinu«, zlasti pa konec, kjer želi sovjetskim armadam zmago, je nov dokaz za brezvestnost in cinizem, s katerim hoče ameriški predsednik prepustiti vso Evropo boljševizmu.

Bridko spoznanje se poraja v Londonu

Angleži že uvidevajo, da se laži o poteku vojne na vzhodu ne morejo dalje vzdrževati - Londonski radio že priznava, da določajo Nemci potek vojne

Londonska poročevalska služba je še v ponedeljek debelo lagala vsemu svetu, češ, da je sovjetski maršal Budjoni izvojeval v Ukrajini »velike uspehe«. Sovjetske čete so — tako se je glasila laž — prodrle trideset kilometrov daleč in so zavzele 30 vasi. London je nadaljeval svoje laži še v torek. Istega dne je objavilo vrhovno poveljstvo nemške vojske sledeče: »V teku napovedanih novih operacij se je odigrala severno od Azovskega morja velika bitka. Ramo ob rami zavezniškimi četami zasledujejo nemški odredi poraženega sovražnika. Motoziranane in oklopne čete so se zarile glo-

boko v umikalne kretnje sovražnika. Tudi na ostalih odsekih vzhodne fronte se razvijajo napadalne operacije po načrtu.«

London, Washinton in Moskva niso verjeli napovedi Führerja, ki je v svojem zadnjem velikem govoru izjavil, da so pričele operacije v gigantskem izmeru, ki bodo prispevale k dokončnemu zlomu sovjotov. Nasprotniki

tega ne samo niso verjeli, nasprotno so še lagali, češ, da se Führer le baha pred nemškim ljudstvom.

Tako je na primer še v ponedeljek javila ameriška National Broadcasting Company dobesedno: »Hitlerjeva baharija od zadnjega petka, da so operacije v teku, ki bodo prispevale k uničenju sovjotov, je bila doslej za vojaške in politične kroge uganka. Nikdo izmed vojaških strokovnjakov, ki preiskujejo vsako informacijo in vsako kretnjo nemških čet, ni mogel doslej izslediti, kaj neki je Führer mislil s svojo tozadevno izjavo.«

Še preteklo nedeljo je angleška poročevalska agencija »Reuter« navajala vojaški komentar Annalista, ki pravi: »Kar se tiče bojev v zadnjih 24 urah, niso prinesli nikakih pomembnih razvojev. Hitlerjeva napovedana velika ofenziva dozdnevno ni napravila kljub poteku nadaljnjih 48 ur nikakega vtisa.«

Iz takih in sličnih glasov, ki sta jih razširjala London in Moskva, je bilo razvidno, da na angleško-sovjetski strani niso imeli nikakega pojma o stvarnih dogodkih, niti najmanj pa niso slutili izmerov in stanja nemških operacij.

Naenkrat pa se jim je začelo svitati. Radio London je namreč torek zvečer sporočil sledeče: »V zadnjem Hitlerjevem govoru so bile ogromne operacije še napoved. Danes so te napovedi že zavzele svojo obliko.«

Zbudil se je tudi Radio New York. Niti besede ni več črnil o »Hitlerjevih baharijah«, pač pa je ugotovil, da so Nemci začeli veliko ofenzivo.

Celo angleški vojaški »prorok« Frazer je izjavil v londonskem radiu sledeče: »Ugotoviti moramo, da prizadevajo nemške armade na vzhodni fronti močne udarce in da se vzdolž cele fronte globoko zarivajo.« Na nekem drugem mestu ugotavljajo: »Zdi se, da so Nemci na več mestih zavzeli

Sovjetijo. Churchill se vara, ako misli, da ga sodba ne bo doletela. Sedaj je na vrsti Stalin, ki je prejel dvomljivo uteho v obliki Rooseveltove poslanice. Nemška vojska je po ugotovitvah Führerja porazila vse nasprotnike Nemčije in njenega svobodnega življenja v pravcatem vrstnem redu. Zgodovina bo nekoč porogljivo ugotovila, da se sovražniki Nemčije niso niti drenjali...

Nase misli hite v tem trenutku k našim slavnim vojakom, ki jih po vsej resnici lahko imenujemo rešitelje naše kulture in civilizacije. Boljševiška pošast je na tleh. Njeno rotnenje in tuljenje je znak omagovanja. Te misli nas napolnjujejo, ko hite naše divizije od zmage do zmage.

(PK. Hähle-Scherl)

Nach dem Kampf mit deutschen Sturmgeschützen. Drei deutsche Sturmgeschütze hatten hier allein Hunderte von Wagen, Geschützen und anderes Kriegsgut vernichtet.

nova področja. Vsekakor se vršijo na vzhodu velike operacije.

»Sedaj vemo, kaj je mislil Hitler v svojem petkovem govoru.« K temu javnemu priznanju se je čutil londonski radio primoran v torek. V nasprotju z lažmi prejšnjih dni je moral ugotoviti sledeče: »V teku je doslej največja nemška operacija v okviru vojne na vzhodu. Zdi se, da so nemške operacije ogromne. Nemški pomožni viri močno trpijo, vendar so obdržali Nemci inicijativno v svojih rokah.«

Vojaški sotrudnik lista »Times« piše, da je nevarnost za Rusijo večja kot kedaj poprej ter ugotavlja sledeče: »Rusi nimajo več mnogo svobode gibanja. Seveda jim ne primanjkuje prostora za operacije, toda treba je računati z dejstvom, da se nahaja 60 do 70 odstotkov njih vojne produkcije v ogroženem ali celo zavzetem ozemlju.«

Vojna z Anglijo

V septembru je bilo potopljenih 683.400 ton

Tudi v preteklem tednu je nadaljevala nemška mornarica v zvezi z letalstvom vojno v Atlantiku z nezmanjšano intenzivnostjo. Tako je bilo potopljenih koncem preteklega tedna cela vrsta tovornih ladij, ki so vozile oskrbo za Anglijo. Uspešni letalski napadi so veljali vojnovážnim napravam na angleški vzhodni in južni obali ter raznim letališčem v Angliji. V Kanalu je bil potopljen angleški hitri čoln, ki se je preveč približal neki nemški spremljavi.

Nemška mornarica in letalstvo sta v uspešnem vojskovanju potopila v septembru 683.400 ton sovražnega ladjeva. Podmornice so same potopile 452.000 ton.

Po poročilu nemškega vrhovnega poveljstva od preteklega petka, so nemški letalski odredi v noči na petek zlasti težko bombardirali mesto Newcastle in tamošnje ladjedelnice. Težki napadi so se vrstili na britansko vzhodno in jugovzhodno obalo.

V Severni Afriki so nemški strmo-glavci bombardirali Marsa Matruk in Tobruk.

V noči na ponedeljek so nemška bojna letala uspešno bombardirala razna pristanišča v jugovzhodni Angliji. V isti noči sta bili v Suez uničeni z letalskimi bombami dve trgov-

ski ladji s skupno 10.000 tonami, dve drugi ladji pa sta bili težko zadeti.

GPU-Morde auch in Kiew

Von Kriegsbericht A. Peter Kollmus

PK Der satanische Haß der Bolschewisten gegen die Deutschen kennt keine Grenzen. Die teuflische Wut über den siegreichen Vormarsch unserer Truppen im Osten hat die bolschewistischen Kommissare zu wilder Raserei gebracht. Die Schergen Stalins sind jetzt von verzweifelter Angst erfüllt; denn sie wissen, daß die Zeit nicht mehr fern ist, da gerechtes Gericht über sie gehalten wird und ihre zahllosen Verbrechen verdiente Sühne finden. Die veröffentlichten Tatsachenberichte und Bilder aus Lemberg, Luck, Rowno, Minsk, Riga und Reval haben der Welt gezeigt, wie barbarisch und grausam Tausende unschuldiger Männer, Frauen und Kinder zu Tode gequält wurden. In Kiew, der Hauptstadt der Ukraine, ist es nicht anders gewesen.

Durch Zufall fanden deutsche Soldaten am Sonntag, dem 21. September 1941, eines der Massengräber, wo die Henkersknechte der GPU ihre bedauernswerten Opfer verscharrt haben. Oberleutnant G. war mit einigen seiner Männer dabei, ein Waldstück, etwa 6 Kilometer vor Kiew, von versprengten Sowjetarmisten zu säubern und etwa zurückgelassenes Beutegut sicherzustellen. Kurz hinter Browary, zwei Kilometer von der Straße Kiew—Tschernigow ab, stieß er mitten im Walde im Gebiet um den kleinen Ribnoje-See auf ein einsam gelegenes Landhaus. Unweit davon entdeckten unsere Soldaten ein mit einem hohen Bretterzaun abgegrenztes Gelände. Auffällig sind mehrere große Sandstellen, die vor kurzem frisch aufgeworfen und wieder zugeschüttet wurden. Nach wenigen Minuten eifrigen Grabens, etwa in einem halben Meter Tiefe, förderten die Spaten zur Bestürzung aller Tüch-fetzen von Kleidungsstücken zutage; intensiver Verwesungsgeruch kam auf. Eine furchtbare Entdeckung! Die Spaten stießen auf leblose Körper, entsetzlich verstümmelte Leichen. Eine Mordstelle der GPU war gefunden. Die toten Körper werden freigelegt, ein Mann liegt in der Grube mit eingeschlagenem Schädel, die Haut von den Fußsohlen gezogen, eine Frau daneben, schmerz erfüllt das Gesicht einer zu Tode Gepeinigten. Andere Leichen liegen darunter. An einer zweiten Stelle, etwa 50 Meter weiter weg, soll eine weitere Stichprobe gemacht werden. Wieder werfen die Spaten Schaufel um Schaufel des feinen Sandes zu einem kleinen Hügel, wieder der Leichengeruch, wiederum stoßen wir auf schrecklich verstümmelte Körper. Ein dritter Versuch an anderer

Stelle des etwa 15.000 Quadratmeter großen Geländes führte zu dem gleichen Ergebnis. Wieder Leichen von Menschen, die hier von den GPU-Henkern mit unmenschlicher Grausamkeit gemordet wurden.

Drüben an der Straße ziehen unterdes unablässig die Kolonnen unserer Regimenter. Plötzlich ist wieder eine andere Welt um uns. Unsere Welt. Dort die teuflische Fratze des seelenlosen Bolschewismus — hier das offene Gesicht des tapferen deutschen Soldaten. Unüberbrückbare Gegensätze! Zwischen ihnen steht allein der Kampf bis zur Entscheidung. Wir kämpfen ihn jetzt.

Leningrad

Današnji Leningrad je pod imenom Peterburg ali Petersburg (v ruskem narečju Piter) leta 1703, ustanovil Peter Veliki in sicer kot trdnjavo ob vplivu reke Neva v Finski zaliv. To novo glavno mesto je v petdesetih letih svojega obstoja doseglo 150.000 prebivalcev. Že krajem 18. stoletja je Petersburg štel 210.000 ljudi. Pod Aleksandrom I. so izsušili mnogo močvirnatga ozemlja, nakar se je ploskev mesta hitro podvojila, podvojilo se je pa tudi število prebivalcev. Ob nagibu 19. stoletja je ta prestolnica ruskih carjev štela že milijon in tristo tisoč duš, katerih število sta komunističen prevrat novembra 1917 ter istemu sledeča revolucija precej znižala. Tudi preložitve vladnih poslov v Moskvo je za Petersburg pomenila nazadovanje. Šele po letu 1924 se je mesto, ki je medtem dobilo ime Leningrad, začelo zopet dvigati. Po sovjetskih statistikah ima današnji Leningrad nad tri milijone prebivalcev.

Radi ugodnih prometnih zvez, je Leningrad kot bivšo glavno mesto postal nekakšno središče sovjetske težke industrije. Najbolj je razvita kovinska industrija s tovarnami strojev, livarnami itd. Vážne so pa tudi kemična, papirna, tekstilna in keramična industrija. Pri tem seveda ne manjka oboroževalne.

Jedro mesta tvori leta 1703. zgrajena trdnjava Petra-Pavla na malem otoku Zajače. V trdnjavi, ki je bila do leta 1917 kaznilnica za politične kaznjence, se nahaja katedrala Petra in Pavla in zadnje počivališče ruskih carjev, ki so vladali po Petru Velikem. Mesto ima 120 mostov od katerih je najpomembnejših tistih pet, ki vežejo južno obrežje s centralnim delom mesta. V ostalem je Leningrad moderno velemesto, ki ga lahko uvrstimo med sodobne prestolnice. Njena okolica je bogata bivših carskih palač in parkov kakor Peterhof, Oranienbaum, Gačina, Carskoje selo, Pavlovsk itd., ki so jih pa boljševiki seveda preimenovali. Severna mestna okolica na obrežju Finskega zaliva je nekakšna letoviščarska točka. Isto velja za finsko mejo na hribih takozvane ruske svíce.

V času ko te vrste pišemo, je takozvano mesto komunistične revolucije, kjer so pred štiriindvajsetimi leti Sta-

Skupna nemško-turška ugotovitev

Krepak odgovor angleško-boljševiškim kallicem miru

Iz Berlina poročajo: V zadnjih dneh je tuji tisk in radio ponovno in v raznih oblikah poskusil izzvati vtis, kakor da izvaja Nemčija v želji, napasti Turčijo, z zahtevami in pohodi čet v Bolgariji nekaj pritisk. Turška in nemška vlada, ki tem tendencioznim vestem nista niti trenutek pripisali ka-

kega pomena, sta se vseeno odločili za ugotovitev, da take vesti, ki jim primanjkuje najmanjše podlage, niso v ničemer pripravne, skaliti zaupanja polno prijateljstvo, ki je bilo potrjeno med obema deželama s paktom z dne 18. junija.

UMNI KMETOVALEC

O jesenskem (ozir. zimskem) gnojenju z umetnimi gnojili

Ce primerjamo pridelke naših spodnještajerskih kmetovalcev s pridelki, ki jih leto za leto dosega kmetje v Nemčiji, moramo priznati, da spravljajo oni s svojih njiv in travnikov povprečno tri do petkrat več pridelkov kot mi.

Skrivnost njihovih zavidljivih uspehov v poljedelstvu pa tiči — poleg naprednejšega kmetovanja in obdelovanja zemlje vobče ter boljšega semena — predvsem v smotni uporabi umetnih gnojil.

Nemški kmet si kmetovanja, posebno pa poljedelstva, brez uporabe umetnih gnojil niti misliti ne more. Večini naših kmečkih gospodarjev pa so umetna gnojila znana samo po imenu. To pa niti ni tako čudno, ker so bila dozdaj umetna gnojila glede na nizko ceno kmetijskih pridelkov pri nas tako draga, da se jih je komaj, ali celo niti ni splačalo uporabljati.

Letos pa je za jesensko gnojenje že tudi onim našim kmetovalcem, ki so jih pravčasno naročili, zagotovljena precejšnja — žal nezadostna — množina raznih umetnih gnojil po sorazmerno zelo nizki ceni. Njih uporaba se bo izplačala tolikanj bolj, ker imajo naši kmetijski proizvodi zdaj vse drugo, višjo ceno.

Naslednje vrstice so namenjene predvsem onim naprednejšim kmetovalcem, ki se važnosti in vrednosti umetnih gnojil že zavedajo in so jih letos že naročili.

Za vse ostale naše kmečke gospodarje, ki tavajo, kar se tiče umetnih gnojil, še vedno v neznanju in nejasnosti, pa bomo brž ko mogoče objavili kratak in poljuden, a izčrpen pouk o vrstah, sestavi in načinu učinkovanja posameznih umetnih gnojil, ter o njih pravilni in smotni uporabi v kmetijskem gospodarstvu.

Za letošnje jesensko, ozir. zimsko gnojenje nam bodo predvidoma na razpolago sledeča umetna gnojila: apneni dušik (Kalkstickstoff), 40% kalijeve soli (Kalisalz) in Tomaževa žlindra (Thomasmehl).

V sledečih odstavkih prinašamo nekaj nasvetov, kako ta umetna gnojila varčno in smotno uporabiti:

Predvsem prihajajo za jesensko ozir. zimsko gnojenje z umetnimi gnojili v poštev ozimna žita: pšenica, rž, ječmen.

Navadno smo umetna gnojila za jesensko gnojenje ozimnim raztrosili in zabrali že takoj ob setvi. Letos pa se je dobava nekaj zakasnila. Do takrat, ko bodo umetna gnojila na razpolago, bo vse ozimno žito že v zemlji, zvečine tudi že ozelenelo. To pa nič ne de, ker bomo brez škode in z enakim uspehom gnojili tudi že zelenim ozimninam.

Vendar moramo pri ozimnih žitih razlikovati med takimi, ki smo jih gnojili tudi s hlevskim gnojem in med onimi, ki jim bomo gnojili samo z umetnimi gnojili. Enako moramo pri gnojenju z umetnimi gnojili upoštevati **predsadež**, to je rastlino, ki je rastle na dotičnem zemljišču pred ozimino. In končno je važna pri gnojenju

linov tovariši začeli svojo strahovladno in jo od tam razširili po celi današnji Sovjetiji, oblegano po nemških četah. Zaokroženo in obkoljeno v obroču, ki se zožuje in pritiska, se mesto duši in ruši. Usoda Leningrada je izven dvoma.

z umetnimi gnojili tudi kakovost zemlje same.

Žitom, ki smo jim ob setvi pognojili z dobrim hlevskim gnojem, ne bomo gnojili z umetnimi gnojili, ozimninam pa, ki smo jih vsejali na deteljišča, bomo pognojili s **Tomažovo žlindro**. Na 1 ha (to je malo manj kot dva oral ali joha) bomo dali 200—300 kg. (in sicer na slabši zemlji več, na boljši manj). Thomasovo žlindro bomo raztrosili čimprej mogoče, ker se počasi razkrajja in bi prepozno (n. pr. spomladanskega) gnojenja z njo ozimna žita ne mogla več izkoristiti.

Ce smo gnojili letošnje spomlad predsetvi n. pr. s superfosfatom, ali morda še lansko jesen s kostno moko, potem letošnji ozimini s **Tomažovo žlindro** ne bomo gnojili, ker vsebuje zemlja za silo še dovolj fosforne kisline!

Na zemljiščih, kjer je tvorila **predsadež** n. pr. pesa, korenje, zelje, koruza ali oves, je priporočljivo gnojiti ozimninam tudi s **kalijevo soljo**, katero enostavno zmešamo med **Tomažovo žlindro** in potrosimo istočasno z njo. Na 1 ha posetve bomo dali 100—150 kg kalijeve soli, na zelo lahkih in peščenih zemljah lahko tudi več. Posebno je važna za gnojenje s kalijem zelo hvaležen.

Z **apnenim dušikom** bomo ozimninam gnojili že jeseni samo na lahkih, slaborodnih zemljah, kjer je žito po navadi šibke rasti in blede barve. Na 1 ha posetve bomo potrosili v takih primerih še po 200 do 300 kg apnenega dušika, ki ga tudi lahko primešamo kar **Tomažovi žlindri**, ozir. kalijeve soli.

V vseh drugih slučajih, ko je treba ozimnim žitom gnojiti tudi z dušikom, kar posebno v težkih, močnih in rodovitnih zemljah lahko odpade, ozir. kar je sploh škodljivo povsod, kjer se je bati poleganja žita, — bomo počakali z apnenim dušikom do rane spomladi, ko nam bo lahko gnojenje z **neoljenim apnenim dušikom** služilo obenem kot uspešno sredstvo za zatiranje plevela. Posebno za ovsom, lanom, sončnicami, ogrščico itd. bomo ozimni spomladi na ta način pomagali k hitrejši in bujnejši rasti.

Ce trosimo vsa umetna gnojila obenem, pomešana med seboj, je važno, da so res **dobro premešana**! V ta namen nam pride zelo prav naprava za prašenje semenskega žita, če jo imamo na razpolago. V primernem sorazmerju nasujemo vanjo posamezna umetna gnojila, nekolikokrat zavrtimo in mešanica je gotova. Ako take naprave nimamo, niti si je ne moremo izposoditi, ozir. iz kakega starega soda sami napraviti, moramo mešati umetna gnojila tako, kot cement in pesek za napravo betona. Na gladka betonska tla nasipljemo odmerjene množine posameznih umetnih gnojil na kup, ki ga nato večkrat temeljito prelopavimo.

Umetna gnojila smemo v pozni jeseni ali čez zimo trositi tudi po že zelenem žitu s pomočjo stroja za trošenje umetnih gnojil. Seveda, kdor tega nima, mora trositi z roko. Vendar vsak delavec ni za to delo. Biti mora spreten in vreden, da umetna gnojila vsaj kolikor toliko enakomerno raztrosi po vsej površini njive.

In tudi to si zapomnimo: Umetna gnojila smemo trositi na že ozelenela ozimi-

ne samo ob nevetrovnem, suhem vremenu, ko je zemlja docela suha ali pa zamrzla — ne pa, kadar je žito vlažno in zemlja blatna! **Tomažovo žlindro** samo lahko trosimo tudi po nekaj centimetrov debelem južnem snegu, ne pa po pršiču, katerega lahko veter spiha z njive z gnojilom vred.

Jeseni in pozimi po njivah raztrošenih umetnih gnojil ne spravljamo v zemljo, temveč pustimo, da jih padavinska vlaga raztopi in spravi v tla. Priporočljivo pa je, da posebno na ta način z umetnimi gnojili pognojene njive spomladi prebrnemo.

Poleg ozimnin prihajajo za jesensko ozir. zimsko gnojenje z umetnimi gnojili v poštev tudi **travniki in pašniki**. Kakšna umetna gnojila bomo trosili tod?

Predvsem: kalijevih ne, ker jih je za na travnik škoda! Kvečjemu na prav pusta, peščena tla kakih 100 kg na 1 ha. Dušičnatih tudi ne, če kot skrbni gospodarji ne puščamo gnojnice odtokati na dvorišča in kolovoze, temveč jo zbiramo v gnojnični jami. Le, če gnojnice (ki pa jo vozimo na travnike šele od januarja naprej!) nimamo dovolj na razpolago, bomo travnikom ozir. pašnikom gnojili z apnenim dušikom. In v tem primeru ne preskopo: na 1 ha 3 do 4 q. Čimprej, tembolje! Pa še: Samo ob suhem, ne vetrovnem vremenu!

Ce trosimo **neoljen apneni dušik**, moramo paziti na oči, obraz in roke, ker je zelo jekel in posebno za ranjeno kožo nevaren. Najbolje je, če si dotični, ki neoljen apneni dušik trosi, s primerno masko zavaruje oči, obraz in roke. Tudi obleke ne bomo za trošenje apnovega dušika vzeli kaj prida!

Travnikom, ki jim gnojimo z apnenim dušikom, ne smemo gnojiti letošnje jesen ali zimo s hlevskim gnojem, ozir. gnojnico.

Najvažnejše umetno gnojilo za travnike je **Tomaževa žlindra**! Saj fosforne kisline, ki jo ta vsebuje, našim zemljam najbolj manjka!

Tudi za **Tomažovo žlindro** velja, da je ne smemo trositi na travnike, ki smo jim, ali ki juu bomo letošnje zimo gnojili s hlevskim gnojem oz. z gnojnico, ali pa s kostno moko. V ostalem pa je trošenje enostavno in na travnikih izvedljivo ob vsakem času in ob vsakem vremenu. Na 1 ha bomo potrosili vsaj 300, če mogoče pa 500 kg Thomasove žlindre, katere blagodejni učinek se bo poznal tri do štiri leta, posebno, če bomo prihodnja leta gnojili s hlevskim gnojem ali s kompostom. Seveda bomo pognojene travnike prebrnali.

Sadnemu drevju bomo umetna gnojila (bodisi posamezna, bodisi mešana) če le mogoče plitvo zakopali. Pa ne k deblu, temveč pod robom krošnje. Najlažje izvršimo to delo, če v sadovnjaku vrežemo sredi med vrstami križema po dolgem in počez nekoliko brazd, v katere raztrosimo umetna gnojila. Če se nam zdi škoda trave, posejmo na brazde travno seme in ga zavlecimo.

V brezinaštih legah zakopljemo ali zavržemo umetna gnojila v samo počeznih pasovih zgoraj nad vrstami dreves. Taki pasovi poleti tudi zadržujejo odtok vode.

Povdariti pa moramo, da bomo tako sadnemu drevju, kakor vinogradu vsaj toliko ali še bolj kot z umetnimi gnojili ustregli, če mu pognojimo s pravilno predelanim kompostom. Kar pa se tiče gnojnice, je za jesensko, ozir. zimsko gnojenje sadovnjakov in vinogradov priporočljiva samo v primerih, kjer je treba poživeti rast, n. pr. za gnojenje drevja, ki je letošnje jesen rodilo, šibkorastočim sortam, mladim nasadom itd.

Pri jesenskem ozir, zimskem gnojenju z umetnimi gnojili končno ne smemo pozabiti na apno, o katerem smo že in bomo še pisali. Pri tej priliki omenjamo le, da apneni prah lahko brez skrbi in škode mešamo in trosimo skupno z vsemi tremi navedenimi umetnimi gnojili.

Kdor ne bi uporabil vseh dobljenih umetnih gnojil za letošnje jesensko in zimsko gnojenje, naj jih shrani preko zime v suhem, pred vsako (tudi zračno!) vlago zavarovanem prostoru.

Se bolj prav pa stori, če jih za nabavno ceno prepusti najbolj potrebnemu sosedu, ki pa je zamudil rok za naročilo. Umetna gnojila v shrambi so namreč mrtev, nerodoviten kapital, medtem ko bodo, če jih takoj letos potrosimo, do prihodnje jeseni prinesla že bogate obresti!

O gnojenju vinogradov

krat pisano v strokovnih listih. Vendar naš vinogradnik ni nikdar dovolj opozorjen, da je le nezadostno in pravilno gnojenje med glavnimi vzroki, da v naših vinogradih tako malo pridelamo, ko bi sicer mogli dosti več. Kajti s pravilnim in zadostnim gnojenjem ne bomo samo povečali rodovitnosti trte, temveč jo tudi okrepi, da bo bolj odporna proti boleznim in škodljivcem, proti pozebi in da bo dosegla višjo starost. Posebno bi se morali, brez ozira koliko so že gnojili, vinogradi dobro pognojiti v letih, ko je trta zelo trpela zaradi pozebe, toče ali zaradi peronospor. V teh letih manj požene in ima manj listja, zavrlojo tega pa tudi manj tankih korenin in je nevarno, da opeša in da se več let ne popravi.

Laže bo trta prenesla bolezni in škodljivce ter včasih tudi pozebe, če bo dobila redno in dovolj hranilnih snovi, to je fosforja, kalija, dušika in apna in če bo dobila te snovi v pravem razmerju in ob pravem času. S poskusi je dognano, da iz črpa trta pri nas letno na 1 ha pri trgatvi 10.000 kg grozdja (okoli 6000 l vina) povprečno iz zemlje 80 kg kalija, 60 kg dušika, 25 kg fosforja in 4 kg apna. Iz tega je razvidno, v kakem razmerju izrablja trta vsako leto redilne snovi; jasno pa tudi, da bi jih morali vsako leto v isti količini vrniti, da damo zemlji nazaj, kar ji je bilo vzeto. Če bi navedene količine preračunali v umetna gnojila, bi bilo treba 200 kg kalijeve soli ali 175 kg žveplenokislega kalija, 400 kg apnenega dušika in 150 kg superfosfata ali pa 170 q hlevskega gnoja. In vendar s to množino umetnih gnojil ali hlevskega gnoja, ki bi jih vsako leto dajali zemlji, ne bi vrnili vseh snovi; del teh hranilnih snovi postane v zemlji nesprejemljiv za trto, del pa izpere dež. Zavrlojo tega bi morali vsako leto dati več teh gnojil, da dobi zemlja nazaj, kar je trti dala in da ne opeša. Da se morajo vse te snovi vrniti v pravem razmerju, je razvidno iz sledečega: Dušik se nahaja kot del beljakovin v vseh delih trte, pripomore pa do bolj bujne rasti in lepega grozdja. Če bi ga pa dali čez mero, bi les in grozdje dozorelo kasneje, trta bi bila bolj podvržena boleznim in vino bi se slabo čistilo. Fosfor je tudi v vseh delih trte, posebno pa v cvetju, v soku in peškah grozdja. Povzroča boljšo rodovitnost, bolj trd in odporen les, bolj zgodnjo zoritev grozdja in lesa ter poveča kakovost vin. Kalij je

Landarbeit hilft siegen!

(Weltbild)

prav tako skoraj v vseh delih trte, pospešuje pa rast listov, mladice in grozdja ter povzroča, da se v grozdju poveča odstotek sladkorja in zmanjša kislina; kajti nadomestuje nekako (kakor se v zadnjem času razlaga) jesenske sončne žarke. Ta učinek kalija pripisujejo gotovim žarkom, ki jih ima kalij (po prof. Prohaski). Kadar se kalij nahaja v rastlini, posebno v zelenih delih, nabere splošno mnogo sončne svetlobe in toplote; pozneje, ko sonce ne učinkuje tako močno, jo oddaja in podpira asimilacijo (preosnovo) rastlinske hrane v listih in zelenih delih; pri trti podpira preosnovo škroba v sladkor. — Apno je tudi v vseh delih rastline; največ ga je v listju in v poganjkih in je tudi važna hranilna snov, ker utrdi les in izboljša kakovost vin. Po vsem navedenem moramo gnojenje usmeriti, če hočemo trti pravilno gnojiti.

Pri nas gnojijo trti največ s hlevskim gnojem, ki pa ima skoraj dovolj dušika, manj kalija in premalo fosforja. Zavrlojo tega je gnojenje s samim hlevskim gnojem enostransko in nepopolno. Pravilno je, da se vsako četrto leto pognoji močno s hlevskim gnojem (do 20 q hlevskega gnoja na 1 ha), spomladi pa gnojenje izpopolni z dodatkom 80 do 100 kg kalijeve soli ali kar je bolje, z žveplenokislimi kalijem ter 200 kg superfosfata. Drugo leto pa v jeseni pognojimo vsaj z 200 kg žveplenokislega kalija, 200 kg apnenega dušika in 200 kg superfosfata; ravno toliko tretje leto. Četrto leto pa pride na vrsto zopet močno gnojenje s hlevskim gnojem; pozneje pa dodamo še superfosfat in žveplenokislí kalij. Pravilo je, da vinograde z močno, težjo zemljo bolj redko pognojimo s hlevskim gnojem, zato pa bolj gosto in manj obilno. Le s tako rednim gnojenjem s hlevskim gnojem in z dopolnilnimi umetnimi gnojili vsako leto bomo obdržali vinograd v polni in boljši rodovitnosti ter bomo imeli zdravo in odporno trsje. To gnojenje se na vsak način izplača, ker da večji in boljši pridelek; pa tudi če ne bi

imeli kako leto večjega čistega dobička in bi dobili le toliko več pridelka, da bi krili stroške gnojenja, se tudi izplača.

Pravi čas za gnojenje trti je jesen. Ako gnojimo s hlevskim gnojem, se gnoj pozimi razkroji in ga trta lahko izrablja takoj spomladi, ko ga pred cvetenjem in po svetlenju največ potrebuje. Če gnojimo spomladi, učinkuje gnoj močno šele sredi julija. Ravno ob času, ko začne bujna rast trte ponehavati, povzroča, da trta zopet bujno požene in tako zakasni zorenje lesa in grozdja. Tudi z umetnimi gnojili gnojimo v jeseni, vendar moramo tedaj uporabiti namesto superfosfata Tomasovo žlindro.

Mnogo je naših vinogradov, ki dobijo šele vsako peto leto malo gnoja, zelo mnogo pa, ki ga dobijo šele vsako sedmo leto. Posebno pičlo gnojijo vinograde v slabo rodovitnih, peščenih zemljah, ki gnoja največ rabijo. Ni čudno, če se vinogradi ne izplačajo. Zavrlojo tega naj velja pri obnovi vinogradov staro pravilo, da obnovim le toliko vinograda, kolikor morem res redno in močno gnojiti s hlevskim gnojem in z umetnimi gnojili. Kajti mnogo večji pridelek bo dal manjši kos vinograda, ki bo dobro in redno gnojen in skrbno obdelan, kakor mnogo večji kos zanemarjenega vinograda. Obnovili večje površine vinograda, pa ne imeti zagotovljenega dovolj hlevskega gnoja, je skrajno negospodarsko. V. K.

O trgatvi

Menda nobena izmed kmetijskih panog ne dela kmetu toliko skrbi in preglavic kakor ravno trgatve. Pri tem ne mislim toliko na delo, ki je ob stalnem deževnem vremenu gotovo neprijetno, temveč bolj na čas neposredno pred trgatvijo, ko grozdje zori in vremenske nepravilnosti — dež in hladno vreme — odločilno vplivajo na kakovost in na množino pridelka. Kalikulacije pridelka v tem oziru mesec dni pred trgatvijo so vsekakor zelo nezanesljive.

V začetku vegetacije, ko začne vinska trta zeleniti in se pojavijo grozdiki na mladikah, je že nakazana bodoča množina pridelka, ki lahko ostane v najugodnejših okolščinah neokrnjena. Lahko se pa tudi zmanjša v občutni meri vsled raznih uim, kakor toče, suše, bolezni in škodljivcev. V večji ali manjši meri se dogaja poslednje skoraj vsako leto in povsod.

Glede množine letošnjega pridelka ve vsak vinogradnik v glavnem, kakšna bo. Količino pač določajo momenti, ki jih dobro poznamo, ne da bi bili v stanju, na iste izvajati kakšen pritisk. Izjema je samo pri škropljenju, če se isto opušča radi praznih šparonov in reznikov po vinogradih. Tam, kjer se ni dovolj škropilo, bo verjetno prihodnje leto nastavek bolj pičel, les bo pa tudi bolj slabo dozorel, kar rado povzroča dovzetnost za zimsko pozebo.

Kar se tiče kakovosti pridelka, se le-ta ustvarja v mesecih avgustu, septembru in oktobru. Res je, da je grozdje letos nekoliko v zaostanku v dozorevanju, vendar pa je še izgled, da se zamujeno deloma nadoknadi. Tarnanje že sredi avgusta ali v začetku septembra, češ, da grozdje slabo zori, je pač vsekakor preuranjeno. Sliši se predvsem iz vrst onih vinogradnikov, ki nimajo volje počakati s trgatvijo vsaj do tega časa, ko bi moglo grozdje normalno dozoreti, temveč spravijo trgateg čim prej pod streho — pred rokom, ki ga občine določijo za začetek splošne trgatve — v kleti pa zboljšujejo mošt s slajanjem. Letos grozdje ne gnije v večjem obsegu, zato naj velja pri vseh pravih vinogradnikih geslo: čakati in čakati s trgatvijo, dokler je mogoče. Na ta način bo trsje v čim večji meri izkoristilo tople jesenske dneve, ki jih, upajmo, tudi še nekaj bo in ki ustvarjajo sladkor zastoni, vzporedno pa zmanjšujejo v grozdju kislino. — J. Hraschovetz.

ZA GOSPODINJE

Še je čas sušenja jabolk

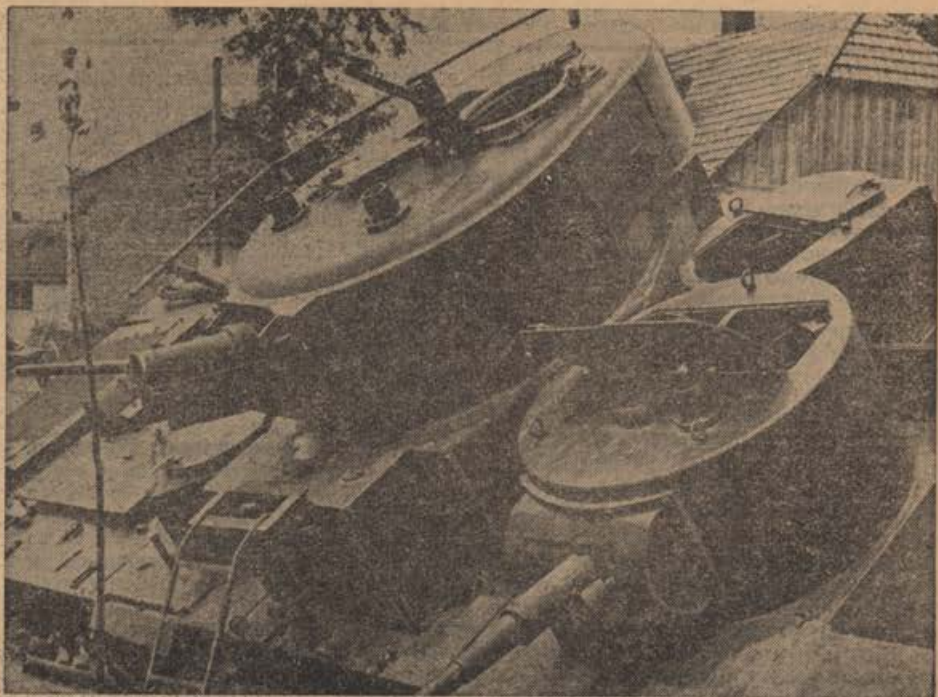
Na splošno gledano, letošnja sadna letina ni bila posebno bogata. Le v nekaterih okoliših se je vse drevje v sadovnjakih šibilo pod sadjem, povsod drugod so bila obložena z njim le posamezna drevesa, marsikje pa nobeno.

Ta okolščina je letošnjemu sadnemu pridelku vrednost in važnost za prehrano še posebno zvišala. Zvišala v tem smislu, da je letos še posebno škoda vsakega jabolka namiznih vrst, ki bi ga pustili segniti oziroma, ki bi ga prešali.

Prav sedaj je čas, da to povdarimo in opozorimo vse naše sadjarje, da je njihova dolžnost, skoraj vse pridelano sadje očuvati za prehranjevalne svrhe. Pa boste vprašali: »Kako?« Mnogo sadja je ranjenega, obtolčenega, krastavega, tako da ne pride v poštev za prodajo kot namizno sadje. Drobnihi mošančkov pa sploh ni vredno razpošiljati.

Vidite, vse tako sadje bomo letos posušili. Pa ne samo tisti, ki smo ga pridelali. Tudi vsi oni, ki so namizno sadje kupili, pa se je več ali manj plodov med prevozom obtolkelo ali celo ranilo, ali so se izkazali kot črvivi, oziroma pričenjajo gniti — naj taka jabolka posušijo. Pozimi jim bo suho sadje zelo prav prišlo.

Kdor ima večje množine sadja za sušenje, se bo poslužil sadnih sušilnic, ki stoje letos na žalost skoro vse brez dela, ker češplje in hruške niso skoraj nikjer obrodile. Manjše množine pa prav lahko posušimo nad štedilnikom ali v rahlo razgreti peči. Za sušenje potrebno stojalo s

Ein vernichteter 52-Tonnen-Panzer der Sowjets

(PK. Weltbild)

par lesami (z najbolje leseno mrežo) si lahko napravimo sami, če je še nimamo.

Za sušenje jemljemo le jabolka kiselkastih namiznih vrst. Pred sušenjem jih očistimo nagitih mest, operemo in nato olupimo. Če nameravamo sušiti krljce, olupljene jabolka razrežemo (po velikosti) na dva do osem krljev, ki jim odstranimo peščiče. Če hočemo, da bodo imeli krljci lepo belo barvo, jih sproti, ko jih razrežemo, mečemo v nekoliko slano vodo, odkoder jih nato naložimo na sušilno lesno.

Sušiti moramo pri počasi naraščajoči temperaturi od 50 do 70 stopinj C. Krljci

so suhi, ko postanejo prožni, upogibljivi in se ne pokaže več sok, če jih stisnemo.

Še boljše kot krljci, so jabolčne rezine. Postopek pri sušenju je enak, le da obeljenim jabolkam najprej odstranimo peščiče, nato pa jih razrežemo v do 3 milimetre debele rezine, ki jih sproti mečemo v soljeno vodo in nato posušimo.

Suho sadje moramo shraniti sprva nekaj časa razgrnjeno v suhem a zračnem prostoru in ga večkrat premešati, nato pa ga pobašemo v vreče iz redke tkanine, ki jih obesimo v zračno in suho shrambo. Pravilno posušeno in pravilno shranjeno suho sadje lahko hranimo po več let.

Jesen na deželi

Mestni ljudje prav za prav ne poznajo jeseni; posebno ne oni, ki živijo v večjih mestih. Poznajo jo le po hladnejših jutrih in nočeh, čez dan pa na trgu z grozdom in poznim sadjem. Prava jesen je — kakor sploh vsi letni časi — doma tam na deželi. In sicer še prav posebno tam, kjer je raznolika pokrajinska slika: ravan, brda, polja, travniki, vinogradi in gozdovi. In po vaseh vrtovi in sadovnjaki z različnim drevjem. Izmed gozdov pa prihajajo v jeseni najbolj do izraza buči in hrasti ter sploh gozdovi z listnastim drevjem. Najbolj slikovit pa je v jeseni mešani gozd, to je gozd, v katerem se med listnjaki nahaja tudi jelovina in sploh črni les. Lepo je podeželje spomladi, a še veliko lepše je v jeseni. In sicer takole v tem času, torej v pričetku jeseni. Tedaj se vsak dan, takorekoč preko noči, spreminja krajevna slika na porumenelim in pordelem drevju med zaostalimi zelenici — ne le po gozdovih, nego tudi po vinogradih in sadovnjakih. Za nedeljskega mestnega izletnika zlasti po naših prelepih brdih in goricah ne more biti lepše krajevne slike kot je baš v tem času jesen na deželi. V kratkem času enega tedna — od nedelje do nedelje — se izvršijo velike spremembe, čim bolj se čas približuje

naslednjemu mesecu, ko je listje že večinoma odpadlo. Odpadanje listja pa je odvisno od jesenskega vremena: dežja, megle in slane. Čim bolj in dalje je suho in sončno vreme, tem dalje se vzdružuje listje na drevju in tem bolj polagoma spreminja svojo barvo. Ena, dve noči močna slana, pa je konec vsa te lepote.

Vse to slikovito spreminjanje narave ima svoj velik vpliv tudi na vaščana. Vse njegovo delo v jeseni je odvisno od tega slikovitega spreminjanja v naravi. Po njem si uravnava čas za delo — pospravljanje zadnjih pridelkov, trgatve, oranja za ozimino in za jaro žito, prešanje in sušenje sadja ter druga gospodarska dela.

Če je bilo leto srečno, brez posebnih uim in nezgod, in je letina v splošnem dobro obrodila, ga ne more biti na cellem svetu srečnejšega človeka kakor je — tudi sicer v urejenih domačih razmerah živeči — kmet v jeseni. Prepojen je blagodejnega občutka blagoslova narave in mirno se pripravlja tudi že za zimo. Nasprotno pa še prav posebno v jeseni gorje tam, kjer se tudi jesen zaključuje s slabo letino, kjer je pri hiši bolezen ali nesloga. Taki slučaji pa v novih razmerah ne bodo ostali pozabljeni.

GOSPODARSTVO

× **40.000 vagonov sončničnega semena** bo baje dala letošnja rumunska žetev, v katero je vključil tudi pridelek v ravnokar od sovjetov odvzeti Besarabiji.

× **Slovaška dobi velike mlekarne.** Zveza slovaških sirarn je izdala naročilo za gradnjo deset novih modernih sirarn, ki bodo stale okrog sedem milijonov slovaških kron. Strojne naprave bodo večinoma nabavili v Nemčiji.

× **Rekordna žetev riža v Kini.** Iz Severne Kitajske poročajo, da je letošnja žetev riža naravnost rekordna. Po cenitvah iznosi celotni pridelek 7 milijonov 51.000 bušljev, to je 408.000 bušljev več, kakor lani. V notranjem delu Mongolije računajo na 225.000 bušljev. 84 % vseh pridelkov pride na tržišča, ker se domače potrebe lahko krije z 16 odstotki celotne žetve.

× **Mesto Budimpešta pita 90.000 svinj.** Mestna uprava v glavnem mestu Madžarske pita 90.000 svinj, da bo na ta način mesto preskrbljeno z mastjo. 50 tisoč jih pitajo v mestnih vzrejalnicah svinj v Nagytetyeny-ju blizu Budimpešte, ostale so pa raznim kmetovalcem na deželi dali proti odškodnini v rejo in na pitanje.

× **Novo vodno pot dobi Švedska.** Švedski državni urad za gradnjo cest in vodnih poti dograjuje kanal, ki bo vezal kraj Höllviken na Sönd-u s zalivom Kåminge na Vzhodnem morju. Dolžina te nove vodne poti znaša 27 kilometrov. Gradbeni stroški bodo požrli 20 milijonov švedskih kron.

× **Srbija dobi nove oljarne.** Srbski kmetijski minister namerava prihodnje leto ustanoviti več tovarn za izdelovanje olja, ki bi jih bilo treba postaviti v raznih krajih, kjer so za to dani predpogoji.

× **Svicaška trgovska mornarica razpolaga sedaj že s sedmimi tovarnimi ladjami** v skupni tonaži 39.210 ton. Ladje prevažajo v glavnem surovine in živila za Svico.

× **Največ sočivja pridelajo v pokrajini Sachsen.** 20.000 hektarjev zemlje je obdelano za sočivje in sicer za zdravilne, dišeče in začimbne rastline.

× **Dobro trgategv pričakujejo v Franciji,** ki bo po cenitvah baje količinsko veliko boljše od lanske. Branje se je radi hladnejšega poletja zakasnilo za celih 14 dni.

× **Tovarno lepila so uredili v Zaječarju v Srbiji.** Obrat je opremljen z modernimi strojnimi napravami ter bo izdeloval vse vrste v stroko spadajoča lepila in lima, pozneje pa tudi želatino.

× **Stabilizacija cen bo izvedena v Romuniji** na podlagi ravnokar izdanega zakona. Za merilo bodo vzeli stanje cen, ki so veljale dne 1. septembra 1941. Do ureditve zadeve je vsako zvišanje cen prepovedano.

× **Čuvajte žetev.** Šef civilne uprave je izdal potom oglasa v dnevniku »Marburger Zeitung« poziv, da se žetev, ki je sedaj spravljena, dobro čuva. V razglasu se v posebnih točkah navaja momente, ki vsako leto vpepelijo in poškodujejo ogromne vrednosti, kar se z nekoliko dobre volje in previdnosti marsikje lahko prepreči.

× **Karelja se zopet dviguje.** Finci so svojo ravnokar sovjetom odvzeto pokrajino Kareljo takoj začeli obnavljati. Tovarne, ki so radi vojne trpele, popravljajo, hkrati pa nadomeščajo stroje, kjer so jih boljševiki razvlekli ali demolirali.

MALE VESTI

× **Mussolini je prisostvoval pretekli torek** v Bologni slovesni blagoslovitvi spominske plošče za velikega izumitelja Marconija. Mussolini je najprej pozdravil Marconijeve sorodnike, nato pa častne goste, med katerimi se je nahajal tudi nemški poštni minister Ohnesorge. Prebivalstvo Bologne je priredilo Duceju in njegovemu spremstvu pristrčen sprejem.

× **Vrhovni poveljnik nemške vojske Generalfeldmarschall Walter von Brauchitsch** je dne 4. oktobra dosegel 60. leto starosti. Kakor znano, vodi ta mož od izbruha sedanje vojne po navodilih Führer-ja in najvišjega poveljnika operacije največjega dela nemške vojske sile.

× **Preureditev živilskega trga v Marburg-u.** 23 let so prejšnji takozvani mestni očetje študirali vprašanje preureditve živilskega trga. Hoteč biti (vsaj v besedah) veliki, so si v ta namen ogledovali tudi velika mesta, od koder so prinašali seboj vabljuje slike in velike načrte za moderno tržišče. Toda vse »sejanje« v mestni hiši je ostalo pri neizvršenih sklepih in — izplačanih velikih stroškovnikih. Nič ni zagleglo vse opominjanje, da je treba še pred rešitvijo vprašanja moderne tržnice rešiti vprašanje preureditve časnega trga, katerega stanje je bilo zlasti preko zime ali pa v deževju neznosno za prodajalce in nakupovalce. Zdaj pa se to začasno najbolj pereče vprašanje dejansko že rešuje brez potovanja po inozemstvu in brez vseh sej. Prostor za vozove se znatno podaljša in na spodnjem delu zviša in spravi v sklad z višino ceste Kärntnerstraße in zgornjim delom trga. Dela se že nahajajo v polnem teku in bo ta doslej tako zanemarjeni prostor že v kratkem dobil novo silko.

× **Iz gasilstva.** V gasilskem domu prostovoljnega gasilstva v Marburg-u so nedavno imeli sejo spodnještajerskih gasilcev. Zastopana so bila okrožja Marburg-Stadt, Marburg-Land, Pettau-Land, Luttenberg, Cilli, Trifail in Rann. Seji je prisostvoval pooblaščenec za gasilstvo na Spodnjem Stajerskem Bezirkswehrlführer Ing. Wippler iz Graz-a ter višji častnik gasilske policije iz Salzburg-a. Razpravljali so o novem redu v gasilstvu in o poizvedovalni službi.

× **Grda zloraba tujega imena.** Neki neznanec je poslal uredništvu »Stajerskega Gospodarja« iz Littai-a dopis, ki je bil podpisan z imenom lekarnarja Theodor Brilli-ja. Dopis je obravnaval razna javna dela ter je prikazoval nove razmere v tako pozitivni luči, da nismo mogli dvomiti o resničnosti navedb. Izkazalo pa se je, da smo bili mistificirani od nekogar, ki je hotel škodovati ugledu g. Brilli-ja. S tem obsojamo neznanega dopisnika. Njegov rokopis je že romal na pravo mesto in je upati, da se ga bo tudi izsledilo.

× **Babica, ki je imela rekord v svojem poklicu.** Po 52 letnem poklicnem delovanju je umrla v Garmisch-u 84 letna babica Maria Hiensch, ki je v svoji dolgoletni praksi po uradnih zapisnikih pomagala 5000 otrokom do življenja. Jese na deželi.

× **Velika nesreča v argentinski vojni mornarici.** V Mar de la Plata sta v megli trčila križarka »Almirante Brown« in rušilec »Corrientes« s tako silo, da je bil »Corrientes« preklan na dva dela. Posadko so rešili.

× **Vihar v Ibero-Ameriki.** V provinci Nicaragua v Braziliji so imeli vihar, ki je porušil 4000 hiš. Smrtnih žrtev je nad 400.

× **Iz medicinske tehnike.** V Berlinu so nedavno v takozvanem zavodu »Haus des Arztes« (hiša zdravnika) praktično preizkušali novo izumljen aparat, ki mu pravijo Metallsucher ali iskovalec kovin. Novost, ki bo predvsem namenjena vojni kirurgiji, se je do sedaj v kakih sto primerih imenitno obnesla. Aparat, ki je izdelek znane tvrdke Siemens, deluje s popolnoma varnim visoko frekvenčnim vihtenjem ter najde v ranjenem človeškem telesu vsak tudi najmanjši kosček kovine. Konstrukcija aparata je tako umna, da zadostuje, če delujoč aparat, ki se ne dotakne bolnika, pride v bližino kake v telesu ostale kovine in že se čuje znak, ki je podoben glasu, kakor jih čujemo iz radio aparatov. S pomočjo te iznajdbe se bo preprečilo, da bi rane zacelile, ne da bi se odstranilo kovinska tuja telesa, ki pozneje navadno potujejo ali drugače človeškemu zdravju škodujejo.

× **Nove aretacije v Indiji.** V Indiji so angleške oblasti aretirale celo vrsto voditeljev indijskega naroda, ker so se upirali pomoči za angleško vojno. Del aretiranih Indijcev je prišel zaradi slabega postopanja v kaznilnicah z gladovno stavko.

× **Nazadovanje brezposelnosti v Franciji.** V Parizu so našli lani še 500.000 brezposelnih. Danes jih je samo še 120.000. V ostalem zasedenem ozemlju Francije se nahaja 30.000 brezposelnih, dočim jih je bilo lani še 160.000. V nezasedeni Franciji so lani našli še 60.000 brezposelnih, letos jih je samo 16.000.

× **Za vzgojo ljudstva.** V organizaciji Steirischer Heimatbund urad Volkbildung v Marburg-u so otvorili zopet tri nove učne tečaje. Nemška stenografija, nemščina za trgovca ter knjigovodstvo za trgovca poedince so predmeti, v katerih se bo prijavljene udeležence izšolalo. Tako poklicna vzgoja ima namen delujočim Spodnještajercem razširiti storitvene zmožnosti, kar bo koristilo v prvi vrsti njim samim ter celokupnemu nacionalsocialističnemu gospodarstvu.

× **Za razvedrilo ljudstva** je urad Volkbildung v organizaciji Steirischer Heimatbund, Kreisführung Marburg-Stadt, začel s prirejanjem zabavnih večerov. Prvi tak spored so priredili v Marburg-u v dvorani organizacije Steirischer Heimatbund, ki je v nabitosti polni dvorani dosegel lep uspeh. Petje, godba, plesi in igre so vsestransko ugajale ter vlada za nadaljnje slične prireditve že danes veliko zanimanje.

× **Letalska zveza Wien-Zagreb.** Letala nemške Lufthanse obratujejo sedaj na progi Wien-Graz-Zagreb trikrat tedensko.

× **Francoska vlada** je vpokojila osem aktivnih generalov, ker je ugotovila, da so člani prostozidarskih lož.

× **»Mesto brez skrb«** je baje mesto Calbe an der Saale v Nemčiji. Tako zatrjujejo prebivalci, ker jim je občinska uprava preimenovala ulici, ki sta se doslej imenovali »Stara skrb« in »Nova skrb«.

× **Elektrifikacija železnice na Švedskem** je tako spopolnjena, da obratuje 83 % vseh švedskih železnice na električni pogon. Švedska ima električne lokomotive, ki vozijo s 120-kilometersko brzino na uro.

× **443.000 oseb** je obiskalo razstavo Wiener Messe, kar znači precejšnji porast napram lanskoletnim obiskom.

× **13 milijonov pfund šterlingov** plača Anglija dnevno za vojne izdatke, medtem ko je v svetovni vojni 1914-18 izhajala še z osmimi milijoni dnevno.

× **Zidje morajo zapustiti Bratislavo** do 31. decembra t. l. Tako glasi odlok, ki ga je izdala slovaška vlada v nizu svojih protizidovskih ukrepov.

* Ne naseljujte se po nepotrebnem v Marburg-u. Kljub opominov, ki so svojočasno izšli, da je pomanjkanje stanovanj v Marburg-u zelo občutno, je opažati še vedno nove naselitve v spodnještajerski prestolnici. Če se kdo naseli v imenovanem mestu, ne da bi od stanovanjskega urada v Marburgu imel zasigurno stanovanje, stori to na lastno odgovornost.

* O oddaji jajc. Izšla je odredba šefa civilne uprave o oddaji jajc, po kateri bodo vsi lastniki perutnine, ki pridelujejo kokošja in račja jajca v času od 22. 9. do 19. 10., nadalje v času od 20. 10. do 16. 11., od 17. 11. do 13. 12. ter od 14. 12. 1941 do 12. 1. 1942 obvezni od vseh jajčaric in mladih kokoši oddati najmanj po eno jajce. Oddaja se bo vršila na zato določenih zbirališčih in oddajališčih.

* Finanzamt Marburg, to je davčna oblast se ne nahaja sedaj več v Marburg-u Parkstrasse 1, temveč na desnem bregu v Arthur-Mally-Gasse št. 1 v poslopu nekdanjega hotela »Mariborski dvor«.

* Izvor imena Italija. Profesor Paulsen je na podlagi raziskovanja dognal, da se je ime »Italija« kakih 500 let pred našim štetjem prvič pojavilo pri nekem plemenu blizu mesta Messine, in sicer je nastalo iz imena »Vitalus« s katerim je dotično pleme označevalo svoj rod. Pozneje so Grki spremenili ta naziv z opustom črke V, kar je dalo besedo »Italus« iz katere se je pozneje razvilo ime »Italia«, ki je še danes v rabi.

* Višek nemške tehnike je pokazala neka nemška veletovarna lokomotiv na razstavi Wiener Messe v Wien-u. Razstavila je Diesel-lokomotivo, v kateri je bil montiran plinski generator. Skupno postavljane motorja in izdelovalca plina v eno enoto, je nadaljevanje razvoja k sesalnemu plinskemu pogonu z Diesellovo kurjavo. Prednost te nove naprave je v tem, da bo motor uporabljal samo 20 do 30% dosege potrebnega mo olja, kar znači 45% manj izdatkov za kurjavo.

* Tako izgledajo židovski posli. V državi New Jersey v Zedinjenih državah so priredili zbirko za pomoč Angliji. Zbirali so obleke, denarne prispevke itd. Pri tem poslu je pa policija ugotovila, da je neki bogat jud dal prostovoljno svoj tovorni avto v to svrhu na razpolago ter se zelo agilno udeleževal, da se je njegov voz pošteno napolnil. Žid ostane žid, pa naj živi kjerkoli. Ko je bil njegov tovorni avto, ki ga je pri svojem bencinu stavil brezplačno na razpolago, nabito poln, ga je najprej odpeljal na svoj dom. Tam je vsa darila po svojih židovskih strokovnih blagovnih znanjih pregledal in prebral, te lepše in vrednejše stvari obdržal in šele ostanke in manjvredna oblačila je odpeljal na zbirališče daril, ki so bila namenjena za Angleže. — Tako se lahko Angleži zanesajo na pomoč, ki jo bodo dobili od ameriških židov.

* Stoletnica živalskega vrta. Letos je minilo 100 let odkar so pod vladno Friedrich Wilhelm IV. v Berlinu ustanovili živalski vrt. Spodbudo za ureditev je dal profesor Martin Heinrich Carl Lichtenstein, ki je kot zoolog mnogo potoval ter v Afriki proučeval razmere tamkajšnjih živali. Danes stoji ta živalski vrt v vrsti vseh sličnih večjih ureditev in zaznamuje večji obisk kakor marsikateri po obstoju starejši živalski vrt.

* Še mrtvim v grobu ne prizanašajo. Na pokopališču Gjerten pri Skien-u na Norveškem so komunistični zločinci oskrnili grob Ane Quisling, matere Vidkun Quislinga, znanega voditelja norveških nacionalistov. To so storili iz maščevanja nad sinom, ki je njih politični nasprotnik.

DOPISI

□ Missling. Čas še ni daleč za nami, ko sta skoraj na vsaka vrata trkala beda in brezposelnost. Glad in ubožstvo je s srbsko Jugoslavijo vred izginilo, kakor izginelo in propade vse, kar ni življenja zmožno. Danes je v naši dolini zopet delo in zaslužek, ki nam omogočata pošteno človeško življenje. Nekdaj popolnoma izmrogani ter gospodarsko izčrpani kraji se postavljajo zopet na močnejše gospodarske stebre. Pri hišah, kjer ni bilo poprej niti koruzne moke, imajo sedaj zopet lep kruh. Gospodarstvo in splošne razmere v našem okrožju se obnavljajo in nikjer ni povoda še manj pa stvarnega nezadovoljstva, da smo se enkrat za vselej rešili belgrajskega režima, ki se ga spominjamo le še tedaj, če nas kdo spomni na dolge vknjižene po zaslugi modrih belgrajskih gospodarjev na naših skromnih hišicah in posestvih. Ljudstvo naših krajev zna vse to ceniti ter je zvesto in vdano Führerju in njegovi državi, ki sta mu izboljšala življenjsko raven. — A. Kl.

□ Murau (Gau Steiermark). Kot naročnik »Štajerskega Gospodarja« prečitam vsako številko, ki jo dobim že v soboto, od začetka do kraja. Pri tem mi dovolite, da Vam v lastnem kakor tudi v imenu tujakajšnjih naročnikov, ki sem jih pridobil, izrazim vso priznanje. List je dober ter odgovarja današnjim razmeram in časom. — Johann Vodin.

□ Wöllan. Kot naročnik »Štajerskega Gospodarja« in dolgoletni delavski zaupnik smatram za svojo dolžnost, da tudi jaz iznesem nekoliko svojih misli. Novi red in razmere, ki vladajo na Spodnjem Štajerskem, so v vsakem oziru zadovoljljive. Posebno delavstvo je Führerju lahko zadovoljno, da se mu danes razmeroma boljše godi, kakor v časih starega kapitalističnega in za delavce brezposelnega časa. Ne samo delo, temveč tudi izboljšane plače ter ureditev pokojnin, rent in podpor, je delavcu prinesla nacionalsocialistična uprava. Vsi pošteti delavci so na strani večine ljudstva, ki želi na celi črti v organizaciji Steirischer Heimatbund sodelovati in doprinesi svoj delež k izenačenju Spodnještajerske z razmerami v Reich-u. To, kar si je Spodnještajerc celih 25 let po svetovni vojni želel, se je aprila tekočega leta uresničilo in nas delavce, ki zdravo mislimo in pošteno delamo, ni najmanj ne moti pešiča komaj omena vrednih odpadnikov, ki se v svojih omejenih napačnih nazorih in mislih poprijemajo že nad polovico potopljenega komunistične ideologije. Spodnja Štajerska bo po končani vojni srečen sestavni del Velike Nemčije, ki ji Führer pripravlja in urejuje sijajno in veliko prihodnost. J. U.

□ Komenda bei Stein (Südkärnten). Z ozirom na priljubljenost, ki jo uživa Vaš list tudi v naših krajih, Vas prosim, da bi tu in tam tudi o naši pokrajini nekaj pisali. — Minuli teden smo meli v Krainburg-u sejem za kmetijske stroje. Kmetje so se zelo zanimali posebno za stroje, ki so jim še bolj malo znani ter jih tudi mnogo kupili. — Naš napreden gorenjski kmetovalec pridno kupuje in povprašuje po umetnih gnojilih, da si svoje kmetijstvo vsestransko dvigne in izboljša. Gorenjci nimajo drugih želj, kakor postati v storitvenih zmožnostih enaki svojim tovarišem-kmetom v Reich-u. — V Sallohu nas je za vedno zapustila Jera Burgar, ki je dosegla visoko starost 91 let. Bila je velika dobrotnica revežev. Zapustila je moža, ki je tudi že v 91. letu. — Po šolah imamo zopet reden pouk. Nemške pesmi in nemški jezik privlačuje staro in mlado. Nemški tečaji za odrasle so lepo obiskani.

O lepoti Spodnještajerske vasi

Pred nastopom liberalistične dobe so naši predniki imeli veliko smisla za harmonijo in tudi čut skupnosti je bil dobro razvit. To vidimo tudi v oblikah vasi in mest. Vsak kmetič je takrat postavil svojo hišico in svoj hlev tako lepo in praktično, da se je tudi brez arhitektov lepšalo sliko pokrajine. Ravno tako so trgi in mesta nastajala v oblikah harmoničnih in lepih krajevnih slik.

Okuženje z liberalističnimi nazori, ki je seveda zajelo tudi vasi, je vse to podrl. Vsak je gledal in mislil samo na sebe, ne da bi se briga na pokrajino, vaško sliko, na soseda in na način, ki je plemenu lasten.

Preko vsega tega sta na Spodnjem Štajerskem še srbska ošabnost in visoko gledanje tudi veliko škodovala. Tuja telesa v srcih spodnještajerskih vasi in trgov so bili znani sokolski domovi, v katerih je mimogrede povedano bolj malo kulturnega uspevala. Kakor je nemški nacionalsocializem v politiki opravič z liberalizmom, se bo tudi spodnještajerska vas vrnila v svoj prvotni nemški način. S takozvano »lepo vasjo« mislimo samo na skupno življenje v vasi, ki se naj v svoji notranjosti po željenem načinu organsko razvije in izživi.

Vas služi v svojih splošnih in posameznih ureditvah skupnosti. Zato je treba pri oblikovanju vasi vedno misliti, katere koristi bo ena ali druga stvar prinesla skupnosti, naj si bo v socialnem, kulturnem ali gospodarskem pogledu. Vas je tako v samo sebe zaraščena enota, da se na isti ne sme ničesar spreminjati ali odstranjevati, da se harmonija celotne slike ne pokvari. Čednost podeželskih stanovanj, stanje oskrbe s pitno vodo, izgledi vaških gostlin, čiste mesnice, dobro držane lepe ceste, čedna gospodarska poslopja, stanje drevja in plotov, vaška trata itd. niso nikdar stvari za se, temveč vedno za skupnost. Nikdo ni upravičen za par prostih vstopnic po lepih skednjih lepiti cirkuške plakate.

Če se izda nalogo za vrnitev k harmoničnemu in zdravemu, pri tem ne smemo zabloditi v napačno nazadnjaško romantiko. Nasprotno, naloga lepe vasi je, da se pridobitve moderne tehnike uvajajo v korist vaških skupnosti. Vse to je mogoče, ne da bi se pri tem kvarilo lepoto vasi. Harmonija, ki veže Führerjeve ceste kot spolnitve deželske slike, nam je lahko za vzgled.

Danes je najnujnejše, da se popravi grehe zadnjih desetletij. Odstranitev sama bo dokaz, da so vaše skupnosti vredne in zrele za obnovo. Kljub dobri volji, ki je gotovo ne bo manjkalo, pa ne gre, da bi se vse to prepustilo poedincem, ker bi nam ne prineslo splošnih uspehov, zraven pa uničilo marsikatero kulturno dobrino. Zato je treba da izdajo vse ukrepe župani in krajevni voditelji kot čuvarji in negovalci vaše slike. Pri tem jih bodo uradi države in organizacije Steirischer Heimatbund na celi črti podprli.

**Pozdrav vseh zavednih
Spodnještajercerjev je**

„Heil Hitler!“

Orožje in municija nemške vojske

V svojem zadnjem govoru pri otvoritvi akcije vojne zimske pomoči se je Führer v sportni palači v Berlinu med naštevanjem uspehov svoje hrabre vojske med drugim tudi zelo laskavo in pohvalno izrazil o kvaliteti nemškega orožja in nemške municije. S tem je sam Führer naglasil, da sta nemško vojno orožje in nemški vojak v bojih nekaj nedosegljivega in neprekosljivega.

Orožje, ki se ga v sedanji vojni poslužuje nemški vojak, ne glede na vrsto ali stroko, je najmodernejša, ki ga pozna vojna tehnika in moderna oboroževalna industrija. Časom odgovarjajoče je seveda tudi ono, ki ga imajo Sovjeti in Angleži, ki pa v kljub temu precej zaostaja za nemškim.

Nekdanja nemška obrt ter iz iste razvita manufaktura in poznejša ter današnja industrija, je že od nekdaj splošno znana po svojih točnih in preciznih izdelkih. Že desetletja pred svetovno vojno so produkti nemških tovarn sloveli po celem svetu. Kakor je bil že mnogo preje nemški trgovec, kjerkoli se je na svetu pojavil, naselil ali udeleževal, znan in čisljan po svoji solidnosti in resnosti, tako so si izdelki nemških tovarn pridobili ugled, ki jim je utiral pot v svet ter našel hvaležne kupce. Razvoj industrije strojev in aparatov je tudi istim v kratkem času utrl pot na vsa svetovna tržišča, kjer so si priborili pripadajoča jim mesta. Nemški delavec, nemški inženir in nemška tehnika že vedno veljajo za nekaj, kar stoji na višku, ker je vse kar izdelajo, dobro in v redu.

Ker so puške, strojnice, topovi, letala, strojne pištole, tanki itd. ter sploh vse orožje obenem tudi stroji in aparati, ni čuda, da se je nemška oboroževalna industrija, zgrajena in organizirana na bogatih izkušnjah industrije strojev in apar-

atov, s svojimi izdelki vojnih strojev ali orožja še veliko bolje uveljavila. Že v svetovni vojni so iznajdljivost in izumi nemške oboroževalne industrije presenečali nasprotnike.

Neprijetna iznenadenja, ki jih je nemško orožje pri sovražnikih povzročilo in jih povzroča v sedanji vojni, so tako edinstvena, da o tem sploh ni primere. Vsak človek, ki je imel opravka s kakšnim strojem, ve, kako prijetno je lahko strojno delo, če stroj dobro in v redu deluje ter kake muke in škode nam lahko prizadevajo stroji, če jih moramo vsak čas popravljati. Ker so nemški vojni stroji ne samo po svojih konstrukcijah praktični in duhovito izpopolnjeni, temveč tudi v svojem funkcioniranju brezhibni, ima streljanje z nemškim orožjem veliko sličnosti z dobro delujočimi tkalnimi stroji, ki nikdar ne nagajajo. Kakor je pri dobrih statvah tudi slabo predivo, ki se trga in nagaja, lahko vzrok da je najboljša statva za nič, tako je pri najboljšem orožju, tudi slaba municija lahko vzrok, da delovanje orožja ne pride do izraza. Kar je statvam predivo za izdelavo tkanin, to je pri orožju municija, ki ga šele spolni. Najboljše orožje bi ne doseglo mnogo, če bi potrebna mu municija v vsakem oziru ne odgovarjala. Takih slučajev pri nemškem vojnem orožju in nemški municiji ne pozna, ker je oboje izdelek nemških oboroževalnih in municijskih tovarn — in to po vse.

Nemško ljudstvo, ki se mu je to vojno vsililo in se bojuje za svoj obstoj in svojo bodočnost ter za pravičnejši novi evropski red sploh, je vse svoje sile vložilo v cilj, da zmagovito dokonča vojno. Ker se zmage ne dosežejo z nedovoljnimi količinami dobrega orožja in municije, je naravno, da se je na ta problem polagalo naravnost velikansko važnost. Po nacionalsocializmu prebujene sile nemškega ljudstva so s svojimi znanimi odlikami sodelovale, da se je to vprašanje čim bolj rešilo. V orožje, municijo ali razstrelivo, ki zapusti nemške tovarne, je vloženo toliko samo nemškemu narodu lastne predanosti, pridnosti, brige, natančnosti, zanesljivosti, dobre vesti in poštenja, da se isto mirnega srca lahko izroči tovarišem vojakom, ki se bojujejo za domovino. Inženir, mojster, delavec itd. — z eno besedo, vsi — ki so imeli opravka z izdelovanjem orožja in municije, so to svoje delo opravili po najboljši vesti ter z znano nemško temeljitostjo preskrbeli, da izdelek odgovarja vsem zamislim, ki so mu namenjene. Nemški delavec je izdelovalec najboljšega orožja z najučinkovitejšo municijo, kar je doslej izumila nemška vojna tehnika. Ker je nemški vojak najboljši frontni bojevnik, bo ta vojak-junak s pomočjo najboljšega orožja in najodličnejše municije v tej vojni stoodstotni zmagovalec. Po zmagovito končani vojni bodo pa današnji izdelovalci orožja in municije lepo presedlali na izdelavo stvari mirnočasnega značaja, ki bodo skupnosti lajšale in lepšale življenje.

TO IN ONO

Mleko — industrijska surovina

Mleko in njegovi proizvodi imajo tudi v svetovni industriji važno vlogo. Ko danes razpravljamo o mleku in mlekarstvu, nam navadno še zdaleč ne pride na misel, kako z važno in dragoceno tekočino imamo opraviti. Kar težko verjamemo, da ta malo bolj gosta, bela tekočina vsebuje toliko raznovrstnih sestavin, iz katerih danes izdelujejo predmete, brez katerih si obstoj sodobnega človeka sploh misliti ne moremo.

Da sta za ljudsko prehrano nadvse važna mlečna izdelka presno maslo in sir, o tem danes ne bomo razpravljali. Isti sestavni del mleka, ki tvori glavno gmoto sira, namreč kazein, pa je v industriji zelo važen. Kazein služi kot izhodišče za izdelavo mnogih v današnjem času važnih predmetov svetovne trgovine. Surovina, iz katere pridobivamo kazein, je posneto mleko, ki ga pri nas uporabljamo v glavnem za krmljenje svinj in za puste sire.

Veliko kazeina uporabljajo danes za izdelovanje umetne roževine. Čisti kazein se meša z žvepleno kislino v sluzasto, žilavo maso, ki se nato s formaldehidom — predhodnem priidatku barv in drugih stvari — strdi in služi za izdelavo nadomestkov slonove kosti, celuloide, marmorja itd. Iz tako preoblikovanega kazeina pridejo nato v promet proizvodi pod različnimi imeni — galatit, bakelit, sikelit itd. Vsa ta tako različna imena ne pomenijo dosti, kajti izhodiščna surovina za njihovo izdelavo je kljub vsemu navadno prirodno kravje mleko. Zato se ne smemo čuditi, če se iz mleka izdelujejo danes gumbi, razni nakiti, nagrobni spomeniki, predmeti, ki se uporab-

ljajo v elektrotehniki, fotografske plošče, filmi, gramofonske plošče, kljuge za dežnike, okviri za očala, telefonski aparati i. t. d.

Razni, iz mleka kot surovine izdelani predmeti, se po prikupni zunanosti zelo odlikujejo, uporabljajo jih za nakit in predstavljajo v narodnem gospodarstvu veliko vrednost. Ker so trdni in trajni, jih vsesplošno uporabljajo. Danes si že skoraj ne moremo misliti boljšega pohištva, da bi pri njegovi izdelavi ne bilo udeleženo mleko odnosno kazein, ki se uporablja za proizvodnjo mizarskega kleja. Kazein dalje uporabljajo pri izdelavi papirja, pa tudi sodobno slikarstvo in kiparstvo danes ne moreta več shajati brez proizvodov iz mleka.

Gospodarske sankcije v abesinski vojni proti Italiji so dale pobudo, da je že prejšnji izum izpopolnil Feretti in uveljavil način pridobivanja umetne volne-lanitala iz kazeina. Tako izpopolnjeno izdelovanje umetne volne iz kazeina pa ni bila samo posebnost iz dobe sankcij, temveč je velikega gospodarskega pomena, saj so se je hitro oprijele industrijske države kot Nemčija, Holandska in sama Italija. Gospodarsko bo izum koristil le onim državam, ki so imele razvito maslarstvo, a posnetega mleka do sedaj niso mogle plodonosno izkoriščati. Umetna volna — lanital — se v bistvenih lastnostih ne razlikuje od prirodne volne, vendar glede nekaterih lastnosti vendarle zaostaja za pristno volno. S tem pa seveda še ni rečeno, da se z daljnjim izpopolnjevanjem izuma ne bodo odpravili tudi ti nedostaki. Vsekakor pa se že danes umetna volna iz mleka more — pomešana s pristno volno — uspešno uporabljati za boljše vrste sukna. Kazein se uporablja tudi za umetna hranila kot nutrozo, sanozo itd. Dasi vino in mleko na videz nimata nič skupnega, mislimo celo, da si nasprotujeta, vendar vidimo, da se v umnem kletarstvu uporablja kazein, odnosno iz njega pri-

(PK. Friedrich-Weltbild)

Großes Interesse für die ersten Zeitungen. Die ersten Zeitungen, von unseren Soldaten in russischer Sprache herausgegeben, werden von der Bevölkerung mit größtem Interesse gelesen.

MALI OGLASI

Vsaka beseda stane 10 Rpf, masno tiskane besede 20 Rpf. Pristojbina za šifro je 35 Rpf, pri iskanju služb 25 Rpf. Za dostavljanje pisem pod šifro se zaračuna 50 Rpf poštne. Zaključek sprejemanja oglasov je v četrtek ob 16. uri. Male oglase se prevzame samo proti predplačilu, iz podeželja tudi v veljavnih poštah. Najnižja cena malemu oglašju je 1 Reichmarka

Štajerski kmetje pozor!

Kdor rabi gradbene navode, gradbeni dovoljenja, proračune za gradbo hiš in modernih gospodarskih poslopij ter gnojilne vsake vrste, kdor hoče izboljšati hleve za živino in svinjerejo, nadalje kdor rabi zidarsko delo in gradbeni material vsake vrste, se naj obrne na gradbeno podjetje: Karl Koroschetz, Maurermeister in Packenstein, Post Rietzdorf, Untersteiermark. 517

naj visoko, a vendar na istem mestu, da ga lahko takoj vsakdo najde. Na notranji strani vrat lekarne naj bo popis vseh zdravil, ki so v njej. Stekleničice naj bodo dobro zamašene, a na vsaki listek z imenom zdravila in navodilom za uporabo. Razni čaji naj bodo v dobro zaprtih skatljicah z napisom, v kakšno svrho služijo. To je potrebno zato, ker se pogosto zgodi, da nam mora tuj človek nuditi pomoč.

V takšni domači lekarni naj bo v prvi vrsti toplomer, vata, ovoji ter različni obliži. V njej naj bodo tudi večje čiste krpe in prsti od starih rokavic. Nadalje naj bo v lekarni olje za opekline, čisti alkohol, jod in jodove masti za razkuževanje ran, sredstvo proti vbo-dom strupenih žuželk, najboljše amoniakova mast ali salmijak. Za zunanjo desinfekcijo naj bo pripravljen lizol ali karbol. Razen tega lipov čaj, kamilice, slez, baldrijanove kapljice, ricinusovo olje itd. Predvsem pa naj ne manjkajo v domači lekarni sredstva proti glavobolu, zobobolu, kašlju, krčem in sličnim lažjim obolenjem.

„Štajerski Gospodar“

Postscheckkonto Wien Nr. 55030

Radi dopusta osobja ostane

trgovina drv, stavbnega materiala
in premoga

J. STRASCHILL, PETTAU

508

med 12. in 19. oktobrom 1941 zaprta

Kmečka soba

v hotelu
Osterberger
PETTAU
je otvorjena

504

Cunje krojaške odrezke, staro železje in kovine, papir, ovčjo volno, svinjsko in govejo blago (arovo) kupuje vsako količino Alois Arbeiter, Marburg, Draugasse 5 507

Divje kostanje

želod in knoper kupuje Alois Arbeiter, Marburg, Draugasse 5. 327

Kupim cvetlični in ajdov med ter čebelni vosek. Ernst Gert, medicinar, Marburg a. d. Drau, Herrengasse 13. 426

Kupim vsako količino vseh vrst obodov za sita, lesenih žlic, kuhalič, škafov, brent, strgarskih izdelkov, rezbarij, pip, otroških igračk itd. Ponudbe na: Franz Božič, Holzwarenhandlung in Haselbach 58 bei Gurkteld, Untersteiermark. 458

Ržene podrajčke in pšenične skope

kupuje tovarna slamnatih tuljev Paula Wessely, Pettau. 490

Zeljate glave

kupuje L O V R E C, Marburg (Drau), Kärntnerstraße 31. 510

Kupim dobro ohranjeno žensko kolo. Ponudbe na Manufaktur-geschäft Schrei (Kontoristin), Marburg (Drau), Burggasse. 514

Čevljarske pomočnike

sprejme za stalno Gregor, Marburg (Drau), Tegetthoffstraße 55. 513

Viničar priden in pošten, samostojen delavec, skupno s 3 delovnimi močmi, se sprejme s 1. novembrom. Ponudbe pod „Lembach“ na upravo lista. 513

Viničar s tremi delovnimi močmi se sprejme. Vprašati pri Kristine Plotsch, Marburg (Drau), Stiftergasse 3. 516

Kmetko dekle

starejša že kot samostojna gospodinja, želi h kmetu v bližini Marburg-a. Naslov v upravi lista. 512

Dekle za vse, ki se želi naučiti gospodinjstva in menščine se sprejme. Murmayer, Marburg (Drau), Schillerstraße 20. 509

Hlapec in dekla tudi poročena se sprejmeta s 15. oktobrom ali 1. novembrom. Naslov v upravi lista. 429

Jabolčnik zdrav, okusen, s 3 do 4% alkoholne stopnje, si napravite za domačo uporabo tudi brez pravega jabolčnika. Lahko si količino jabolčnika tudi pomnožite za 100 do 150%, ako naročite naš „jabolčni sok“, ki je pripravljen iz domačih preparatov in stane za 100 litrov RM 3.25, po pošti 1 RM več. Veliko zahvalnih pism na razpolago. E. HRIBSEK, začasni zastopnik J. PUCKO, Marburg (Drau), Triesterstraße 57. 511

Prodajam novo moško in žensko kolo brez ali s starim dobrim gumijem, motorno kolo „Harlei“ s prikolicco (1200 m³) dobro ohranjeno, stroj za striženje konj in ovac na ročni pogon in 5 zajcev. — Isto tudi zamenjam za sladko seno ali otavo ali krompir. Friedrich Skrabl, Marburg (Drau), Theisen, Unterdobrowa 165. 496

Prodajam dve leti starega plemenskega **bika** domače reje. Rudolf Kokol, Mesgowzen Nr. 52, Post Moschganzen. 493

Prodajam kompletno kovaško orodje z novim električnim ventilatorjem in patentnim ognjem. Vid Svenšek, Schmied, Oberrotwein Nr. 5, P. Marburg (Drau). 500

Šafer, ki se razume na vsa vino-gradna in poljska dela, išče službo. Karl Bratuš, Drenowetz 18, P. Wisell. 499

Ekonom z večletno prakso v poljedelstvu, živinoreji in gozdarstvu, išče službo. Naslov v upravi. 501

Viničar zanesljiv z dvema delovnimi močmi, ki se dobro razume na sadjarstvo in vinogradna dela, se sprejme. Rogina, Tschretten 11, Post Schleinitz bei Marburg. 502

Viničarja 3-4 delovnimi močmi sprejem. Anton Potočnik, Fraubheim. 494

Pošteno

dekle srednjih let, z večjo doto, poročil državnega uslužbenca. Pismene ponudbe pod „Veselo dekle“ na upravo lista. 495

Kmečko dekle, srednjih let, zdravo in delavoljno, se sprejme v dobro službo na majhno posestvo blizu mesta. Vpraša se pri Skerbinek, Marburg (Drau), Friedrich-Jahn-Platz 1 (früher Magdalenenplatz). 497

Stanovanje v predmestju se odda manjši družini proti obdelovanju posestva. Vpraša se pri Skerbinek, Marburg (Drau), Friedrich-Jahn-Platz Nr. 1 (früher Magdalenenplatz). 498

Izgubila se je od Pichldorfa do Pettau-a plava pletena jopica. Pošten najditelj naj jo proti nagradi odda v Geschäftsstelle „Marburger Zeitung“ Pettau. 505

Der Polizeidirektor
in Marburg an der Drau

III 34.000

ODREDBA

Zadeva: **Popis motornih vozil mesta**
Marburg an der Drau

Vsi, ki imajo motorna vozila, se s tem pozivajo, da svoja motorna vozila ne ozirajoč se na njih pogonsko zmoglost v svrhu popisa prijavijo v pisarno „Polizeidirektion in Marburg a. d. Drau, Zulassungsstelle für Kraftfahrzeuge, Marburg, Domplatz 18, Zimmer Nr. 100, II. Stock“ in sicer do 15. oktobra 1941. Hkrati imajo predložiti vse dokumente o motornih vozilih, kakor prometno knjigo, spričevalo o tipu vozila itd. Motorna vozila, ki so opremljena z rdečim kotlom, tej prijavi niso podvržena.

Morebitno postopanje, ki bi nasprotovalo pričujoči odredbi, se bo kaznovalo po § 27, odstavek 1. in 71. predpisov St. V. Z. O.

503

gez. Dr. Wallaer.

Der Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark

U/X Ka 1/23

Marburg, 3. Oktober 1941.

Določitev najvišjih cen spodnještajerskemu jedilnemu krompirju

Spodnještajerskemu jedilnemu krompirju se počenši z 6. 10. 1941 določijo nižje navedene najvišje cene, ki se jih ne sme prekoračiti:

I. Najvišja cena pridelovalcev:

Za bele, rdeče in modre vrste za vsakih 100 kg	Za rumene vrste po 100 kg
Med 6. in 18. 10. 1941	RM 8.— RM 9.—
Med 19. in 31. 10. 1941	„ 6.— „ 7.—

II. Odpremna trgovska oddajna cena, postavljeno prejemna postaja veletrgovcev

(pri pošiljkih na ozemlje Reich-a, postavljeno na mejo):

Za bele, rdeče in modre vrste za vsakih 100 kg	Za rumene vrste po 100 kg
Med 6. in 18. 10. 1941	RM 8.50 RM 9.50
„ 19. in 31. 10. 1941	„ 6.40 „ 7.40

III. Oddajna cena veletrgovcev postavljeno v skladišča razpečevalcev na drobno:

Za bele, rdeče in modre vrste za vsakih 100 kg	Za rumene vrste po 100 kg
Med 6. in 18. 10. 1941	RM 9.50 RM 10.50
„ 19. in 31. 10. 1941	„ 7.40 „ 8.40

Če razpečevalci na drobno prevzamejo blago pri vagonu oziroma zalogi, se te cene znižajo za RM 0.20 pri vsakih 100 kg.

IV. Najvišje cene za potrošnike:

Za bele, rdeče in modre vrste za vsakih 100 kg	Za rumene vrste po 100 kg
Med 10. in 22. 10. 1941	RM 12.— RM 13.—
„ 23. in 30. 10. 1941	„ 10.— „ 11.—

Od 1. novembra 1941 naprej veljajo cene kakor jih ima Reichsgau Steiermark.

Hkrati se razveljavi moj odlok U/X Ka 1/8 od 31. 7. 1941.

I. A.

gez. Dr. Schmidl.

506

OGLAŠUJTE!

„ŠTAJERSKI GOSPODAR“
posrednik med mestom in deželo